

Postavení žen v české vědě

Monitorovací zpráva za rok

2024

NKC – gender a věda

Sociologický ústav
Akademie věd ČR

Postavení žen v české vědě Monitorovací zpráva za rok 2024

Národní kontaktní centrum – gender a věda

Petra Poncarová a Marcela Linková

Publikaci vydalo Národní kontaktní centrum – gender a věda Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i., s podporou projektu sdílených činností Strategická inteligence pro výzkum a inovace (identifikační kód: MS25001) a s podporou na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace RVO: 68378025.

OBSAH

ÚVOD	7
HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ	8
PŘEHLED HLAVNÍCH POUŽITÝCH ZKRATEK	10
PŘEHLED POUŽITÝCH UKAZATELŮ VAVAI	11
POZNÁMKY K VÝBĚRU A DOSTUPNOSTI DAT A PŘÍSTUPU K JEJICH ZPRACOVÁNÍ	12
OSOBY PRACUJÍCÍ VE VÝZKUMU A VÝVOJI	13
OSOBY PRACUJÍCÍ NA POZICI VÝZKUMNÝ PRACOVNÍK	15
IDEÁLNĚ TYPICKÁ DRÁHA OD STUDIA K VĚDECKÉ PROFESI	17
Vysokoškolské studium	17
Od studia k výzkumu	19
Přírodní vědy	21
Technické vědy	22
Zemědělské vědy	23
Lékařské vědy	24
Sociální vědy	25
Humanitní vědy	26
OSOBY PRACUJÍCÍ NA POZICI VÝZKUMNÝ PRACOVNÍK PODLE VĚDNÍCH OBLASTÍ	27
OSOBY PRACUJÍCÍ NA POZICI VÝZKUMNÝ PRACOVNÍK PODLE SEKTORU PROVÁDĚNÍ VÝZKUMNÉ PRÁCE	29
Podnikatelský sektor	30
Vládní sektor	32
Vysokoškolský sektor	33
Osoby na pozici akademický pracovník na vysokých školách	35
Osoby na pozici akademický pracovník dle vědních oblastí	37
Osoby na pozici akademický pracovník dle oborové klasifikace	37
MZDY	41
ROZHODOVACÍ POZICE	42
OSOBY NA POZICI SPECIALISTA V OBLASTI VĚDY A TECHNIKY	43
PATENTY Z POHLEDU GENDERU	45
ÚČELOVÁ PODPORA VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ VYBRANÝCH POSKYTOVATELŮ	47
Grantová agentura České republiky	47
Technologická agentura České republiky	49
PŘÍLOHA 1: SEZNAM GRAFŮ	52
PŘÍLOHA 2: SEZNAM TABULEK	54
PŘÍLOHA 3: DEFINICE	55

ÚVOD

Předkládaná Monitorovací zpráva o postavení žen v české vědě představuje přehled aktuálních statistických ukazatelů mezi roky 2005 a 2024. Publikace si klade za cíl informovat o zastoupení žen a mužů napříč studijními a vědními obory a sektory provádění výzkumu, včetně pozice České republiky v mezinárodním srovnání.

Základní obraz o aktuálním postavení žen v české vědě lze získat z části Hlavní zjištění. Druhá část publikace předkládá v textové a grafické podobě celkový přehled všech zkoumaných statistických ukazatelů. Jako externí příloha k publikaci existuje souhrnný přehled hodnot vybraných statistických ukazatelů a časové řady mapující zastoupení žen v jednotlivých sektorech a oborech výzkumu od roku 2005 vytvořené na základě dat ČSÚ, MŠMT a dat, která byla získána sběrem na stránkách jednotlivých institucí či přímo jejich oslovením.

Cílem publikace je poukázat na jeden z mnoha projevů genderové kultury v české vědě. Je přitom třeba mít na paměti, že statistické údaje nutně zužují komplexní problém genderové rovnosti na to, co je měřené (dostupné) a měřitelné – zejména na nominální zastoupení kategorií ženy a muži. Právě v této omezené rovině však dostupná data dlouhodobě ukazují výrazné a stabilní disproporce v českém výzkumu. Lze je proto chápat jako strukturální indikátor přetrvávajících nerovností a jako empirický signál nepříznivého stavu, který podporuje i mezinárodní srovnání. Tyto vzorce se následně promítají do nerovnoměrného přístupu k příležitostem pro kvalifikované, vysoce vzdělané ženy a do nevyužitého lidského potenciálu v systému výzkumu.

HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ

1. Počet pracovních míst v systému výzkumu, vývoje a inovací roste, ale poměrné zastoupení žen se nezvyšuje.

V roce 2024 pracovalo ve výzkumu a vývoji 122 683 osob (HC), resp. 86 948 v přepočtených úvazcích (FTE). Podíl žen ve sledovaném období od roku 2005 mírně klesl a v roce 2024 činil 31,2 % (HC), resp. 28,7 % (FTE).

2. V jádru systému – mezi výzkumnými pracovníky – podíl žen dlouhodobě stagnuje.

Výzkumní pracovníci tvoří největší profesní skupinu ve výzkumu, vývoji a inovacích, ženy zde dosahují nejnižšího podílu (24,2 % FTE v roce 2024). Přestože absolutní počet výzkumníků v čase roste, poměrné zastoupení žen se nemění.

3. Česká republika patří v evropském srovnání k zemím s nejnižším podílem žen mezi výzkumnými pracovníky.

V posledních dostupných evropských datech k roku 2023 je ČR uváděna na poslední pozici s 28,1 % žen mezi výzkumnými pracovníky v HC (průměr EU je 34,3 %). To potvrzuje, že nízké zastoupení žen v klíčových výzkumných pozicích je v ČR strukturální problém.

4. Vědní oblasti s nejvyšším počtem zaměstnaných výzkumných pracovníků vykazují nejnižší počet žen.

V technických a přírodních vědách je v přepočtených úvazcích (FTE) celkem zaměstnáno 80,1 % výzkumných pracovníků, ženy zde ale tvoří výraznou menšinu. V technických vědách je zastoupení žen 14,1 % FTE a v přírodních vědách 24,9 % FTE. Nejvíce žen bylo zaměstnáno v sociálních vědách (43 %), kde je ale zaměstnáno pouze 5,1 % všech výzkumných pracovníků.

5. Největší část výzkumných pracovních míst je v podnikatelském sektoru, kde je žen nejméně.

V roce 2024 působilo 83 % výzkumných pracovníků v přepočtených úvazcích (FTE) v podnikatelském a vysokoškolském sektoru (53,6 % podnikatelský a 29,5 % vysokoškolský). V podnikatelském sektoru tvořily ženy mezi výzkumnými pracovníky pouze 14,7 % a tento podíl se od roku 2005 nemění.

6. „Přirozený vývoj“ se nepotvrzuje: ke ztrátám žen dochází na všech přechodech mezi stupni vzdělávací a výzkumné dráhy.

Ženy tvoří stabilně většinu na magisterském stupni (vyjma technických věd), na přechodu do doktorského studia pak dochází k výraznému propadu (v roce 2024 ztráta 12,9 p. b.). Ještě vyšší ztráta se projevuje při přechodu z doktorského studia do výzkumných pozic: v roce 2024 činila 15,7 p. b. v evidenčním počtu fyzických osob (Head Count).

7. Disciplinární rozdíly ukazují, že „ztráty talentu“ se projevují napříč vědními oblastmi – liší se však místo, kde se dráha nejvíce láme.

V přírodních vědách je na magisterském stupni přibližně parita a největší propad nastává po doktorátu: při přechodu do výzkumných pozic činí ztráta 18,8 p. b. V technických vědách je podíl žen nízký napříč celou ideálně typickou dráhou a mezi výzkumníci dosahuje v roce 2024 pouze 15,6 %. V zemědělských vědách je největší ztráta na přechodu mezi magisterským a doktorským studiem (13,9 p. b.) a dále na přechodu mezi doktorským studiem a výzkumem (9,6 p. b.). V sociálních vědách je největší ztráta na přechodu mezi magisterským a doktorským stupněm (16,7 p. b.), zatímco propad mezi doktorským studiem a výzkumnými pozicemi je menší (4,9 p. b.). V humanitních vědách dochází k výrazným ztrátám na obou přechodech: 17,5 p. b. mezi magisterským a doktorským studiem a 11,9 p. b. mezi doktorským stupněm a výzkumnými pozicemi.

8. Akademická hierarchie a rozhodování zůstávají výrazně genderově nevyrovnané.

V akademické hierarchii klesá podíl žen směrem k nejvyšším pozicím: v roce 2024 tvořily ženy 27,5 % docentů*ek a 16,2 % profesorů*ek. V rozhodovacích pozicích činil v roce 2024 podíl žen v čele institucí 13,2 % a v rozhodovacích/strategických/kontrolních orgánech 25,7 %.

9. Nerovnosti se promítají i do odměňování, přístupu ke zdrojům a do výstupů.

Genderové mzdové rozdíly se v akademickém sektoru v roce 2024 objevují ve všech kvalifikačních stupních: v neprospěch žen se pohybují od 6,4 % (asistentky) až po 13,4 % (lektorky). Vzhledem k tomu, že analýza nezahrnuje osobní ohodnocení, může být skutečný rozdíl vyšší.

Nerovnosti se projevují také v přístupu k účelové podpoře výzkumu. U Grantové agentury České republiky tvořily ženy v roce 2024 celkem 26,6 % mezi hlavními řešiteli*kami podaných návrhů, ale pouze 20,3 % mezi hlavními řešiteli*kami projektů přijatých k podpoře. Jejich úspěšnost činila 13,8 %, zatímco u mužů 19,6 %. U Technologické

agentury České republiky tvořily ženy v roce 2024 mezi hlavními řešiteli podaných projektů menšinu a u podpořených projektů dosáhly 20% zastoupení.

V patentové aktivitě je zastoupení žen dlouhodobě nízké: v roce 2024 činil podíl žen mezi udělenými patenty 6,6 %.

PŘEHLED HLAVNÍCH POUŽITÝCH ZKRATEK

Tabulka 1: Přehled hlavních použitých zkratk

Zkratka	Definice	Zdroj
HC	Evidenční počet fyzických osob (HC) k 31. 12. plně či částečně aktivních ve výzkumných a vývojových činnostech, zaměstnaných na základě hlavního nebo vedlejšího pracovního poměru ve sledovaných subjektech.	ČSÚ: Metodika – Pracovníci ve výzkumu a vývoji (odkaz: https://csu.gov.cz/metodika-pracovnici-ve-vyzkumu-a-vyvoji)
FTE	Průměrný evidenční počet pracovníků ve VaV přepočtený na plný roční pracovní úvazek věnovaný výzkumným a vývojovým činnostem (FTE). Jeden FTE se rovná jednomu roku práce (na plný pracovní úvazek) zaměstnance, který se na 100 % věnuje VaV činnosti.	ČSÚ: Metodika – Pracovníci ve výzkumu a vývoji (odkaz: https://csu.gov.cz/metodika-pracovnici-ve-vyzkumu-a-vyvoji)
GPG	Gender pay gap. Genderový mzdový rozdíl, relativní rozdíl mezi průměrnou hrubou mzdou mužů a žen (vztážený k průměrné hrubé mzdě mužů).	Rovnaodmena.cz (odkaz: https://rovnaodmena.cz/rovne-odmenovani/gender-pay-gap/)

PŘEHLED POUŽITÝCH UKAZATELŮ VAVAI

Tabulka 2: Přehled použitých ukazatelů VaVal

Ukazatel VaVal	Způsob evidence osob uvedený ve zprávě	Zdůvodnění použití
Osoby pracující ve výzkumu a vývoji v ČR	HC, FTE	HC zachycuje počet fyzických osob, FTE objem práce přepočtený na plné úvazky ve VaV.
Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník v ČR	HC, FTE	HC zachycuje počet fyzických osob, FTE objem práce přepočtený na plné úvazky ve VaV.
Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník v evropském srovnání	HC	Pro evropská srovnání je ve zprávě použit ukazatel HC, protože srovnávací data Evropské komise jsou uváděna v HC.
Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník podle vědních oblastí v ČR	HC, FTE	V textu je uveden celkový počet v HC i FTE. Grafické zobrazení pracuje s FTE, protože ukazuje strukturu výzkumné práce.
Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník podle sektoru provádění výzkumné práce v ČR	HC, FTE	V textu je uveden celkový počet v HC i FTE. Grafické zobrazení pracuje s FTE, protože ukazuje strukturu výzkumné práce v jednotlivých sektorech.
Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník podle sektoru provádění výzkumné práce v evropském srovnání	HC	Pro evropská srovnání je ve zprávě použit ukazatel HC, protože srovnávací data Evropské komise jsou uváděna v HC.
Studující a absolventi/absolventky magisterského a doktorského studia v ČR	HC	Data jsou evidována na úrovni jednotlivců. Pro ideálně typickou dráhu jsou srovnávána s výzkumníky a výzkumnicemi v HC.
Ideálně typická dráha od studia k vědecké profesi	HC	Všechny stupně dráhy jsou pro účely srovnatelnosti vyjádřeny v HC. Nejde o sledování reálných kariér jednotlivců, ale o strukturální srovnání zastoupení žen a mužů v navazujících stupních.
Osoby na pozici akademický pracovník na vysokých školách, dle vědních oblastí a dle klasifikace	FTE	MŠMT publikuje data jako průměrný přepočtený evidenční počet zaměstnanců (FTE). HC pro tento ukazatel není ve zprávě k dispozici.
Mzdy akademických pracovníků a pracovníc	Kč, GPG (%)	Ukazatel pracuje s průměrnou hrubou měsíční mzdou a genderovým mzdovým rozdílem.
Osoby v rozhodovacích, strategických, kontrolních a poradních orgánech	HC	Jde o vlastní sběr počtu osob podle pohlaví na vedoucích a rozhodovacích pozicích pro účely této zprávy.
Osoby na pozici specialista v oblasti vědy a techniky	HC	Data jsou evidována na úrovni fyzických osob.
Mzdy specialistů a specialistek v oblasti vědy a techniky	Kč	Ukazatel pracuje s mediánovou a průměrnou mzdou.
Patenty z pohledu genderu	počet / podíl podle pohlaví	Ukazatel vychází ze zdrojových dat k uděleným patentům podle pohlaví evidovaného ve zdrojových datech.
Účelová podpora výzkumu, vývoje a inovací	HC, Kč u finančních objemů	U hlavních řešitelů*ek a hodnotitelů*ek jde o počty osob. U alokace a podpory jde o finanční ukazatele.

POZNÁMKY K VÝBĚRU A DOSTUPNOSTI DAT A PŘÍSTUPU K JEJICH ZPRACOVÁNÍ

Data použitá v této publikaci vycházejí především z veřejně dostupných statistických zdrojů Českého statistického úřadu (ČSÚ) a Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT). Pro kapitoly věnované pracovníkům a pracovnícím ve výzkumu a vývoji, výzkumným pracovníkům a pracovnícím podle sektorů a vědních oblastí a specialistům ve vědě a technice jsou využita data ČSÚ. Pro kapitoly zaměřené na vysokoškolské studium, akademické pracovníky a pracovnice a jejich mzdy jsou využita data MŠMT. Kapitola o rozhodovacích pozicích vychází z výročních zpráv, internetových stránek příslušných institucí a vlastního sběru dat. Kapitola o účelové podpoře výzkumu, vývoje a inovací pracuje s daty poskytnutými Grantovou agenturou České republiky a veřejně dostupnými daty Technologické agentury České republiky.

Cílem publikace je sledovat postavení žen a mužů ve výzkumu a vývoji z hlediska dostupných a srovnatelných ukazatelů. Do zprávy jsou proto zařazeny především ty ukazatele, které umožňují zachytit dlouhodobý vývoj nebo relevantní strukturální pohled na danou oblast. Některá data nejsou do zprávy zahrnuta, protože nejsou veřejně dostupná v potřebném členění, nejsou pravidelně sledována nebo se v čase měnila metodika jejich sběru způsobem, který omezuje časovou srovnatelnost. To se týká například některých dat o průchodu studiem či neúspěšnosti studia.

Ve zprávě pracujeme se dvěma základními způsoby evidence osob: evidenčním počtem fyzických osob (HC) a přepočteným počtem osob na plný roční pracovní úvazek věnovaný výzkumným a vývojovým činnostem (FTE). Ukazatel HC zachycuje počet jednotlivců a jednotlivkyň bez ohledu na výši úvazku. Ukazatel FTE naproti tomu lépe zachycuje objem práce přepočtený na plné pracovní úvazky. V částech věnovaných českému systému výzkumu a vývoje (VaV) proto tam, kde jsou data dostupná, uvádíme v textu oba ukazatele, zatímco grafické zobrazení zpravidla pracuje s ukazatelem, který je pro danou otázku analyticky nejvhodnější. U evropských srovnání používáme ukazatel HC, neboť výchozí statistické údaje pro srovnání jsou uváděny v HC.

U dat o osobách na pozici akademický pracovník na vysokých školách pracujeme s přepočtenými úvazky (FTE), protože MŠMT tato data publikuje v podobě průměrného přepočteného evidenčního počtu zaměstnanců. Data o akademických pracovnících a pracovnicích podle vědních oblastí nejsou MŠMT zveřejňována přímo v klasifikaci vědních oblastí. Pro účely této zprávy proto byly fakulty vysokých škol manuálně zařazeny podle vědních oblastí vycházejících z Frascatiho manuálu. Stejný přístup byl použit také u oborové klasifikace akademických pozic. Protože podrobnější údaje o struktuře akademických pracovníků a pracovnic podle pracovní pozice a vědního oboru jsou dostupné až od roku 2017, časové srovnání v této části pracuje s roky 2017 a 2024.

U části věnované ideálně typické dráze od studia k vědecké profesi používáme data MŠMT o studujících a absolventech a absolventkách magisterských a doktorských studijních programů a data ČSÚ o výzkumných pracovnících a pracovnicích. Tato část nepopisuje skutečné kariérní trajektorie jednotlivých osob, ale srovnává zastoupení žen a mužů v po sobě následujících stupních vzdělávací a výzkumné dráhy. Slouží tedy jako strukturální ukazatel toho, kde v systému dochází k nejvýraznějším poklesům zastoupení žen.

Časové řady o studujících a absolventech zveřejňované MŠMT jsou každoročně nově generovány v celé dostupné datové řadě. Vysoké školy zároveň mohou některé údaje zpětně upravovat. Hodnoty v této zprávě se proto mohou v dílčích případech lišit od hodnot publikovaných v předchozích monitorovacích zprávách. U dat ČSÚ o výzkumu a vývoji pracujeme pro účely dlouhodobého srovnání primárně s časovou řadou od roku 2005, ačkoli některé starší údaje jsou dostupné již od roku 2000. Důvodem je snaha zachovat co nejvyšší míru metodické srovnatelnosti.

Kapitola o specialistech a specialistkách ve vědě a technice vychází z dat ČSÚ založených na Výběrovém šetření pracovních sil a ze Strukturální mzdové statistiky. Poslední dostupná data o počtu osob v této profesní skupině jsou za rok 2023, zatímco mzdové údaje jsou k dispozici za rok 2024. Kapitola proto kombinuje poslední dostupný údaj o zastoupení žen a mužů s aktuálními mzdovými údaji.

Údaje o patentech vycházejí z dat ČSÚ založených na údajích Úřadu průmyslového vlastnictví České republiky. Kapitola sleduje podíl žen u udělených patentů podle typu přihlašovatele. Vzhledem k nízkým absolutním počtům v některých kategoriích je třeba interpretovat meziroční výkyvy opatrně a klást důraz spíše na dlouhodobý trend než na jednotlivé roční hodnoty.

Publikace používá terminologii odpovídající zdrojovým statistikám ČSÚ a MŠMT. Tam, kde se statistické kategorie liší od běžného jazykového užití nebo kde je jejich interpretace omezená metodikou sběru dat, tyto skutečnosti vysvětluje přímo text nebo Příloha: Definice zaměstnaneckých kategorií užívaných v Monitorovací zprávě.

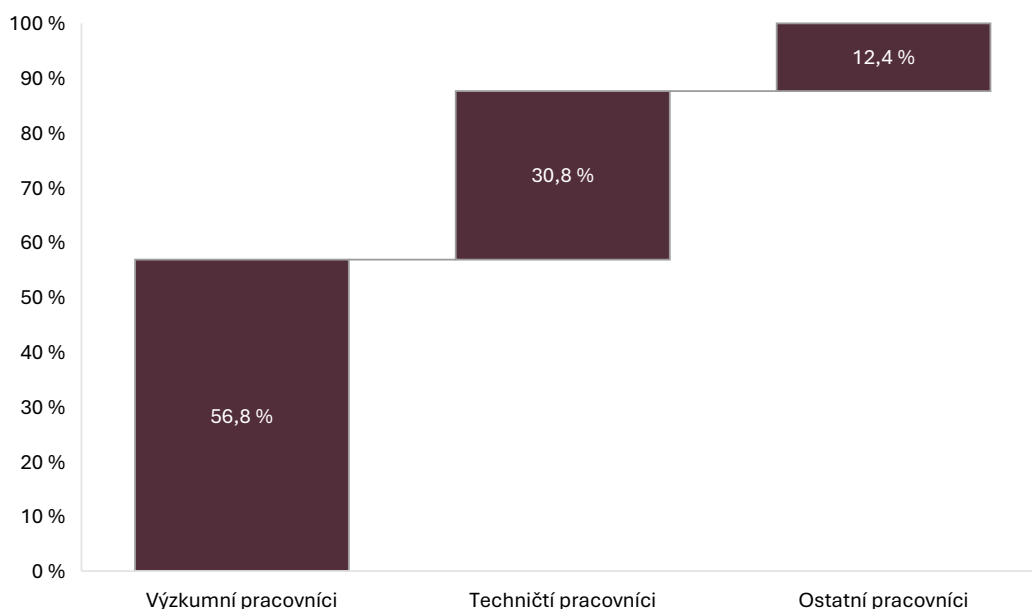
OSOBY PRACUJÍCÍ VE VÝZKUMU A VÝVOJI

Počet osob pracujících ve výzkumu a vývoji dlouhodobě roste, ale **podíl žen v systému se nezvyšuje**. Ženy jsou **nejméně zastoupené v největší a klíčové profesní skupině – mezi výzkumnými pracovníky**, zatímco parity dosahují pouze v nejmenší podpůrné kategorii „ostatní pracovníci“.

Celkový počet osob pracujících ve výzkumu a vývoji měl ve sledovaném období od roku 2005 do roku 2024 rostoucí tendenci. V roce 2024 pracovalo ve výzkumu a vývoji celkem **122 683 fyzických osob (HC)**, což odpovídá **86 948 přepočteným ročním plným úvazkům (FTE)**.

Z hlediska struktury profesí tvoří v roce 2024 největší část zaměstnanců výzkumní pracovníci (56,8 % FTE), následují techničtí pracovníci (30,8 % FTE) a ostatní pracovníci (12,4 % FTE) (viz Graf 1). Kategorie „techničtí pracovníci“ zahrnuje zejména odborné a technické role spojené s podporou výzkumu a aplikací metod (3. úroveň dovedností podle CZ-ISCO); „ostatní pracovníci“ zahrnují podpůrné administrativní a provozní činnosti.

Graf 1: Celková struktura osob pracujících ve výzkumu a vývoji v roce 2024 (FTE, v %)

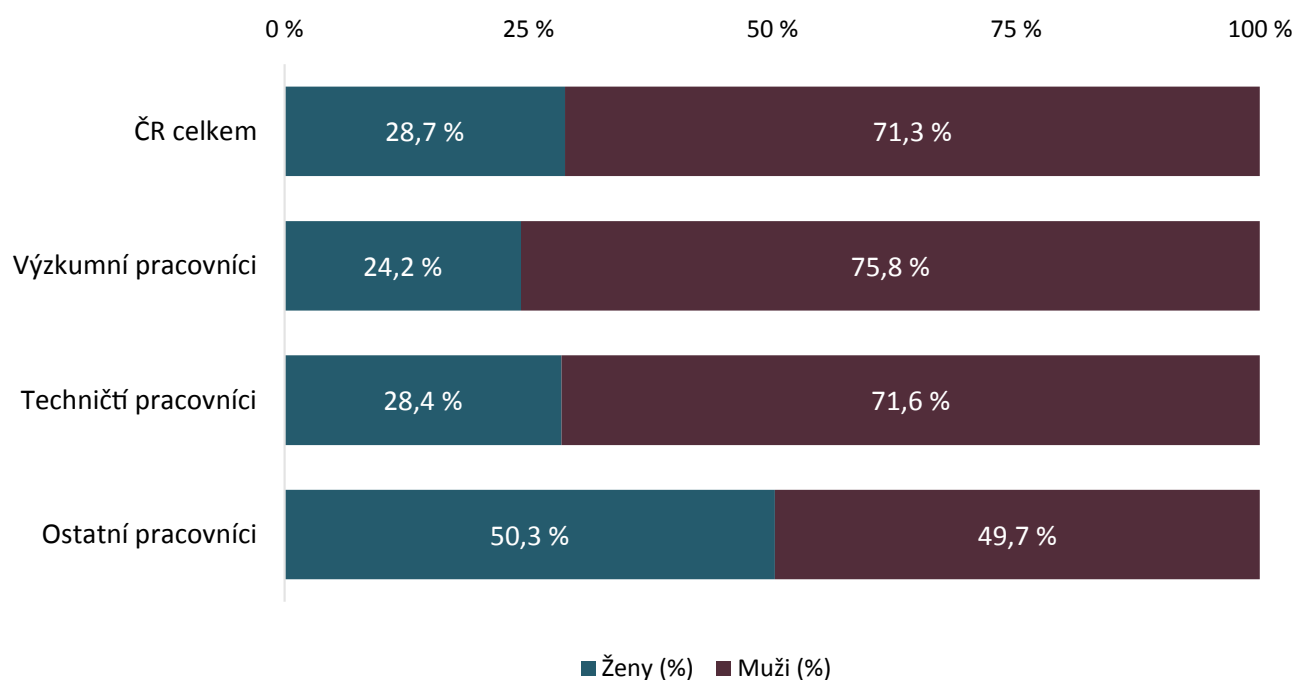

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

Z genderového hlediska se celkový podíl žen ve výzkumu a vývoji v čase nezvyšuje. V roce 2005 pracovalo ve VaV 43 370 osob (FTE), z toho 14 135 žen (32,6 %), v roce 2024 je to 86 948 osob (FTE), z toho 24 985 žen (28,7 %). Pokles v podílu žen je tedy doprovázen tím, že jejich relativní zastoupení v systému dlouhodobě stagnuje, i když absolutní objem VaV práce roste.

Rozdíly jsou zároveň výrazné i uvnitř profesních skupin (viz Graf 2). Paritního zastoupení dosahují ženy pouze v kategorii „ostatní pracovníci“ (50,3 % FTE), která je však současně nejméně početná. Naopak nejpočetnější skupinou jsou výzkumní pracovníci, kde je podíl žen nejnižší (24,2 % FTE). U technických pracovníků tvoří ženy přibližně třetinu (28,4 % FTE).

Graf 2: Struktura osob pracujících ve výzkumu a vývoji podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)

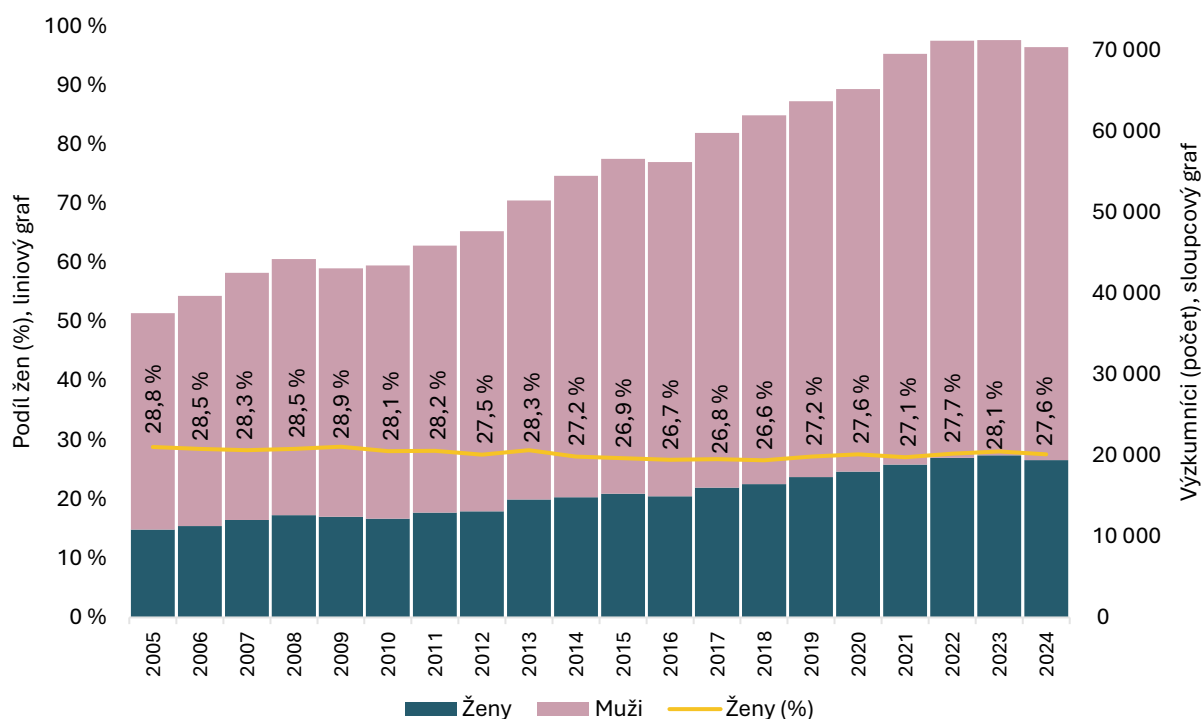
Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

OSOBY PRACUJÍCÍ NA POZICI VÝZKUMNÝ PRACOVNÍK

Absolutní počet osob na pozici výzkumný pracovník se období 2005–2024 zdvojnásobil, **podíl žen se však dlouhodobě zásadně neposouvá** a zůstává přibližně na úrovni jedné čtvrtiny (viz Graf 3). V roce 2024 činil podíl žen mezi výzkumnými pracovníky 27,6 % v evidenčním počtu fyzických osob (HC) a 24,2 % v přepočtených úvazcích (FTE).

Zároveň se však v tomto období **výrazně zvýšil absolutní počet osob** na této pozici. Zatímco v roce 2005 pracovalo na této pozici 10 827 žen a 26 716 mužů, v roce 2024 to bylo již 19 412 žen a 50 959 mužů ve fyzických osobách (HC) (viz Graf 3). Přestože tedy počet výkumnic v absolutních hodnotách roste, jejich podíl mezi výzkumnými pracovníky se dlouhodobě téměř nemění a genderová struktura se v čase neproměňuje.

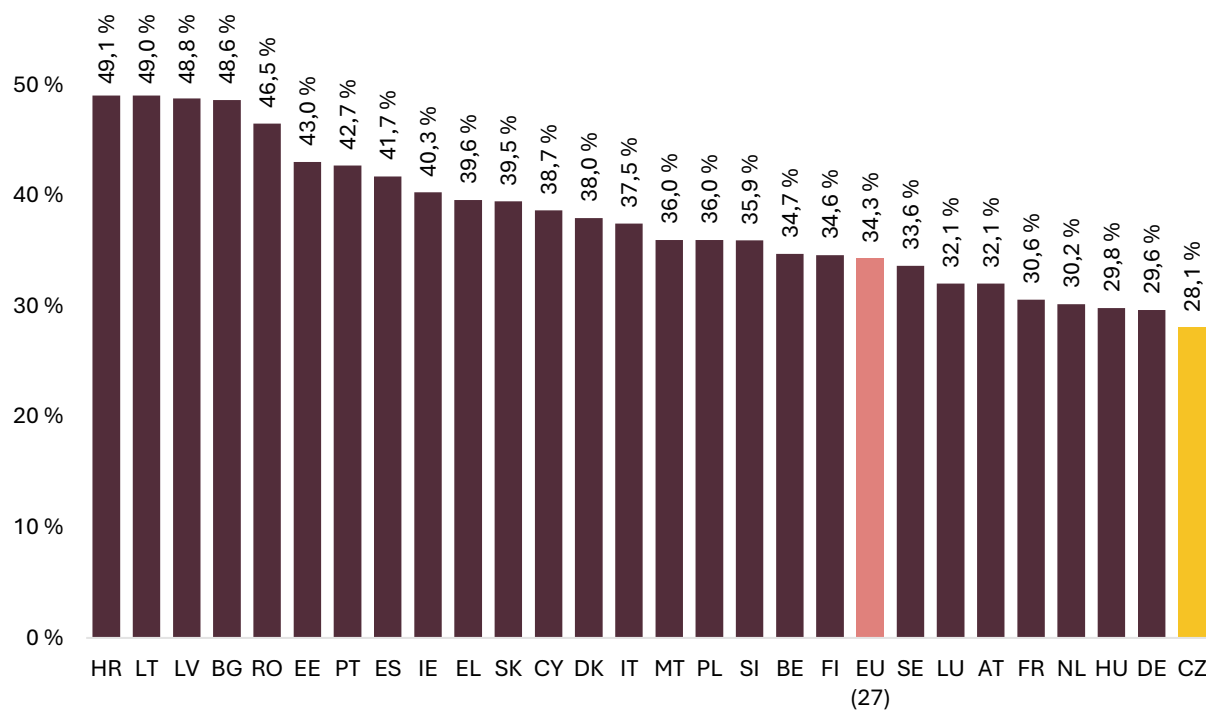
Graf 3: Vývoj počtu osob pracujících na pozici výzkumný pracovník odděleně podle pohlaví v období let 2005–2024 (v HC)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

Nízké zastoupení žen mezi výzkumnými pracovníky není problém pouze v České republice. V evropském srovnání (viz Graf 4) nicméně patří Česká republika k nejnižšími hodnotami. V roce 2020, kdy jsou k dispozici poslední dostupná srovnávací data, byla na posledním místě mezi členskými státy EU s 28,1 % žen mezi výzkumnými pracovníky spolu s Německem (29,6 %) a Maďarskem (29,8 %). Průměr Evropské unie činí 34,3 % a nejvyšší podíl žen vykazují Chorvatsko (49,1 %), Litva (49,0 %) a Lotyšsko (48,8 %).

Graf 4: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)

Zdroj: Eurostat – Podíl výzkumníků podle odvětví činnosti; vlastní zpracování
 Pozn.: Průměr Evropské unie (EU 27) je za rok 2020.

IDEÁLNĚ TYPICKÁ DRÁHA OD STUDIA K VĚDECKÉ PROFESI

Pro komplexní pochopení postavení žen ve vědě a výzkumu v České republice je důležité se zabývat genderovými aspekty celé kariérní dráhy – tedy od vysokoškolského studia až po výzkumnou profesi. Pro účely této části jsou všechny stupně ideálně typické dráhy vyjádřeny v HC, aby bylo možné srovnávat studující, absolventy a absolventky a výzkumné pracovníky a pracovnice na úrovni fyzických osob.

Ženy tvoří stabilně většinu na magisterském stupni (přibližně 60 %), tento „vstupní“ potenciál se však výrazně zmenšuje na přechodu do doktorského studia a následně při přechodu do výzkumných pozic. V roce 2024 činila ztráta žen na přechodu Mgr. → Ph.D. 12,9 p. b. a v roce 2023 na přechodu Ph.D. → výzkum 15,7 p. b.

Tato kapitola nejprve shrnuje genderové aspekty magisterského a doktorského studia a poté ukazuje, jak se zastoupení žen proměňuje při přechodu od studia k výzkumným pozicím. Disciplinární pohled (Graf 9 až Graf 14) zároveň ukazuje, že se jednotlivé vědní oblasti liší tím, v jaké fázi kariéry se dráha nejvíce láme, přičemž ztráty jsou nejvyšší zejména v přírodních a lékařských vědách.

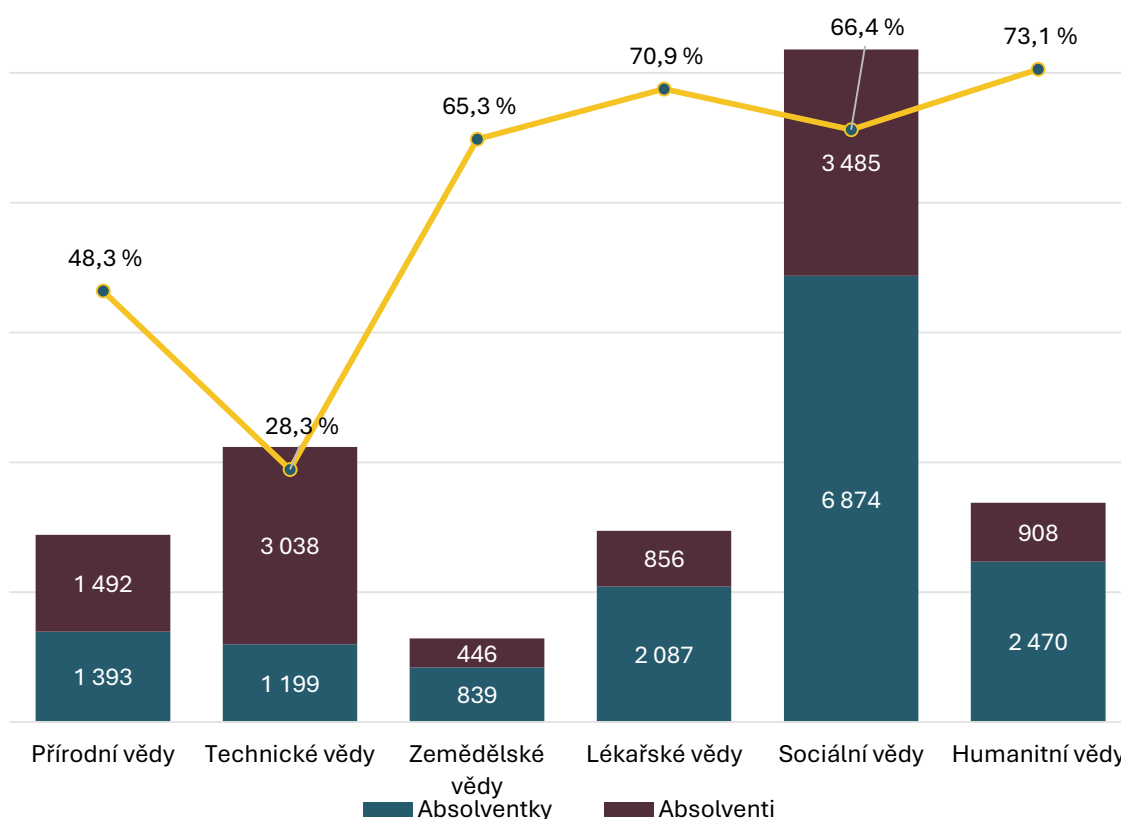
Vysokoškolské studium

Na magisterském stupni ženy převažují ve většině oborů, s výjimkou technických věd, kde je nízké zastoupení žen patrné již na úrovni absolventů a absolventek.

Na magisterském stupni studovalo v roce 2024 celkem **105 310 osob**, z toho **63 007 žen (59,8 %) a 42 303 mužů (40,1 %)**. Mezi absolventy magisterského studia v daném roce tvořily ženy **16 218 z 27 621 (58,7 %) a muži 11 403 (41,2 %)**.

Zastoupení žen mezi absolventy je vysoké napříč většinou oborů a dlouhodobě převyšuje zastoupení mužů. Ženy v roce 2024 převažovaly mezi absolventy přírodních, zemědělských, lékařských, sociálních i humanitních věd. Výjimkou jsou technické vědy, kde bylo v roce 2024 zastoupení žen mezi absolventy přibližně třetinové (29,5 %).

Graf 5: Absolventi a absolventky magisterského studia dle pohlaví a oborů v roce 2024 (HC, v %)

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; vlastní zpracování
Pozn.: Graf záměrně kombinuje absolutní počet osob a procentní zastoupení žen, aby bylo na první pohled vidět, ve kterých oborech se koncentruje největší objem výzkumných pozic a jaký je současně podíl žen v těchto oborech.

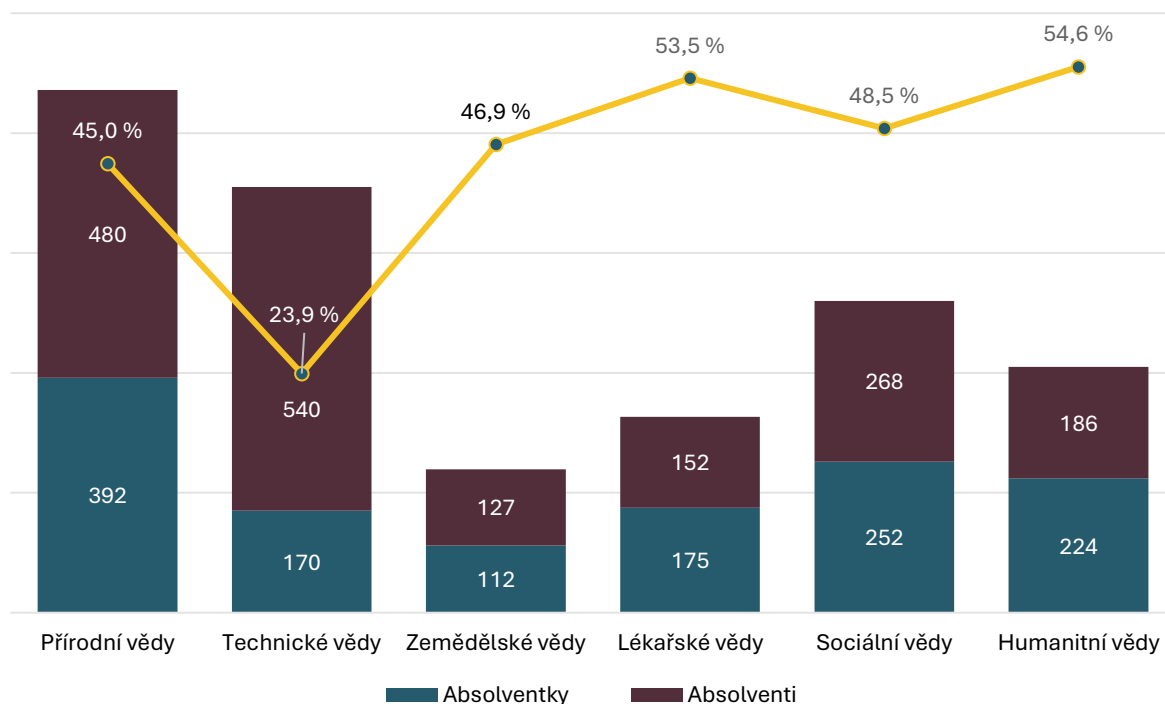
Na doktorském stupni se zastoupení žen oproti magisterskému studiu snižuje a technické vědy zůstávají oblastí s nejvýraznější genderovou nerovnováhou.

Celkem v doktorských programech v roce 2024 studovalo **18 267 osob**, z toho **8 375 žen (45,8 %) a 9 892 mužů (54,2 %)**. Doktorský titul získalo **1 362 žen (43,3 %) a 1 783 mužů (56,7 %)**. Podíl žen absolventek v období let 2005–2024 vzrostl o 8,3 procentního bodu, zatímco u mužů došlo k poklesu o 8,8 procentního bodu.

V dlouhodobé perspektivě vidíme, že zatímco v roce 2005 bylo zastoupení žen mezi studujícími doktorských programů 38,4 %, v roce 2010 představovaly ženy již 43,0 % studujících. Po roce 2011 se tento nárůst zastavil a zastoupení žen se stabilizovalo na úrovni 44–45 %.

Z hlediska **oborové struktury** absolventů a absolventek doktorského studia v roce 2024 vidíme koncentraci v technických (23,9 %) a přírodních vědách (24,0 %). Následují sociální (18,3 %) a humanitní vědy (12,5 %), zatímco zemědělské vědy vykazují nejnižší podíl absolventů (4,3 %) (viz Graf 6).

Graf 6: Absolventi a absolventky doktorského stupně studia podle pohlaví a oborů v roce 2024 (HC, v %)

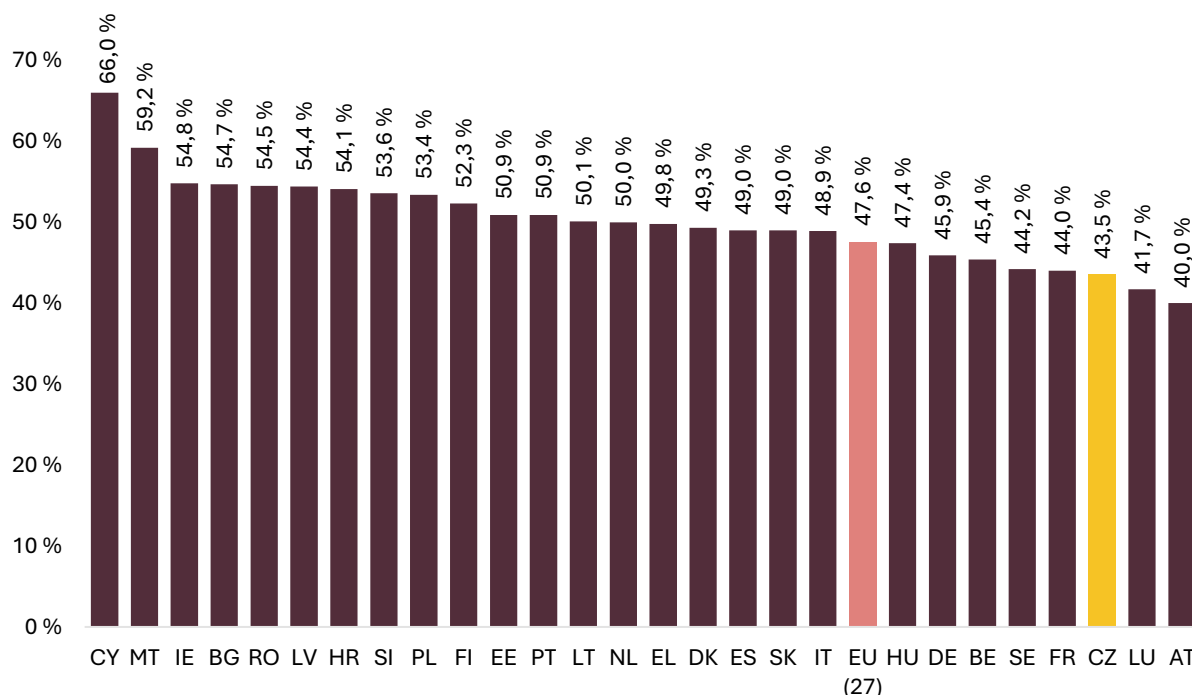

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; vlastní zpracování
Pozn.: Graf záměrně kombinuje absolutní počet osob a procentní zastoupení žen, aby bylo na první pohled vidět, ve kterých oborech se koncentruje největší objem výzkumných pozic a jaký je současně podíl žen v těchto oborech.

V oborech, ve kterých je zaměstnáno nejvíce osob na pozici výzkumný pracovník – 80,1 % v přírodních a technických vědách – je zároveň nejnižší zastoupení žen. Jedná se o problém, který můžeme pozorovat napříč evropskými státy, kdy z obecného hlediska je pro ženy menší pravděpodobnost, že budou zaměstnány jako výzkumnice na rozdíl od mužů.

Navzdory rostoucímu podílu žen mezi studujícími doktorských programů je Česká republika v evropském srovnání s podílem 43,5 % absolventek na třetím nejhorším místě, před Lucemburskem s 41,7 % a Rakouskem se 40 %. Nejvyšší zastoupení žen má Kypr se 66 % (viz Graf 7). Nízký podíl žen mezi absolventy a absolventkami doktorského studia omezuje potenciální zásobu budoucích výzkumnic.

Graf 7: Zastoupení žen mezi absolventy doktorského stupně studia v zemích EU v roce 2021 (HC, v %)

Zdroj: She Figures 2024 – Podíl žen mezi absolventy doktorského studia (v %), 2013 a 2021; vlastní zpracování

Od studia k výzkumu

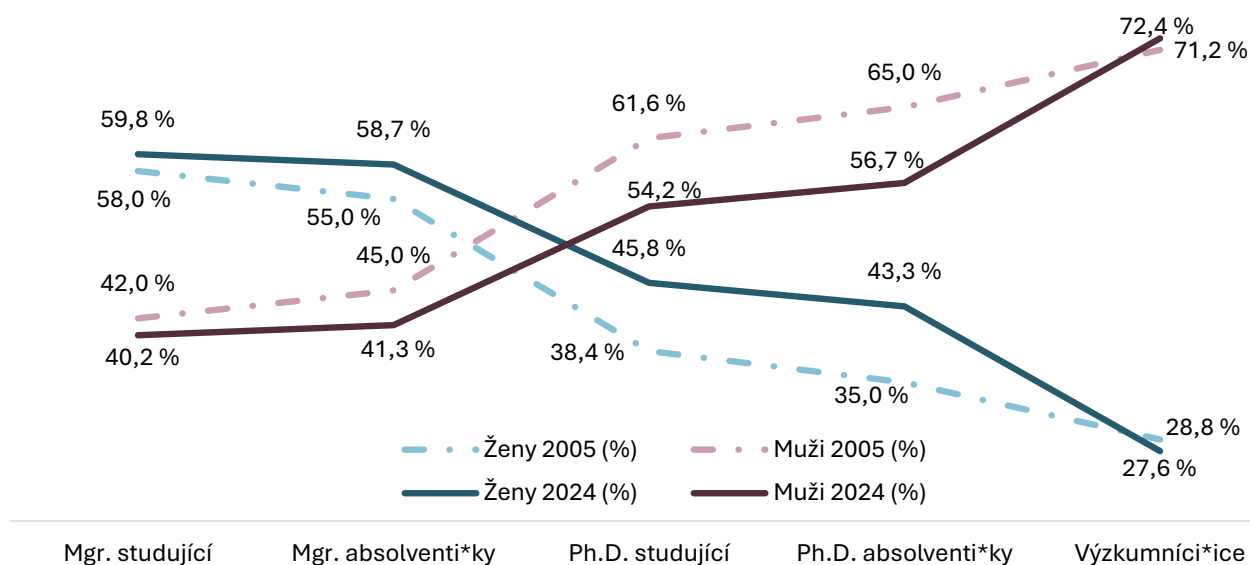
V následující části se zaměříme na analýzu nerovností mezi muži a ženami z hlediska pomyslné, **ideálně typické dráhy jedince ve směru od studia až po pozice ve výzkumu**. Grafy prezentují srovnání let 2005 a 2024, nejprve celkově a také odděleně podle jednotlivých oborů.

Graf 8 shrnuje ideálně typickou dráhu ve třech klíkových bodech:

- **Vstup:** ženy v roce 2024 převažují mezi studujícími i absolventy magisterského studia (přibližně 60 %).
- **Přechod Mgr. → Ph.D.:** i přes růst podílu žen v doktorském studiu zůstává výrazná ztráta při vstupu do Ph.D. – v roce 2024 činila **12,9 p. b.** (v roce 2005 **16,5 p. b.**).
- **Přechod Ph.D. → výzkum:** ještě vyšší ztráta se projevuje při přechodu do výzkumných pozic – v roce 2023 **15,7 p. b.** (v roce 2005 **6,2 p. b.**).

Tato čísla ukazují, že vyšší zastoupení žen ve vysokoškolském studiu se automaticky nepromítá do jejich zastoupení ve výzkumné profesi a největší ztráty nastávají na přechodu do Ph.D. a následně do výzkumu.

Graf 8: Od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních typické dráhy (v %), všechny obory a vědní oblasti celkem (HC), roky 2005 a 2024

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje; vlastní zpracování

Předpoklad „přirozeného vývoje“ – tedy, že se časem zastoupení žen ve vědě oproti mužům postupně narovná díky jejich rostoucímu podílu ve vysokoškolském studiu – se dlouhodobě ukazuje jako nepravdivý. Zvýšení zastoupení žen mezi absolventy magisterského a doktorského studia ve všech oborech se nepromítá do zastoupení žen mezi výzkumnými pracovníky.

Následující Graf 9 až Graf 14 se zaměřují detailněji na jednotlivé vědní oblasti mezi roky 2005 a 2024.

Přírodní vědy

V přírodních vědách je tedy vstupní potenciál žen relativně vysoký, ale nejvýraznější zlom nastává po doktorátu při přechodu do výzkumných pozic.

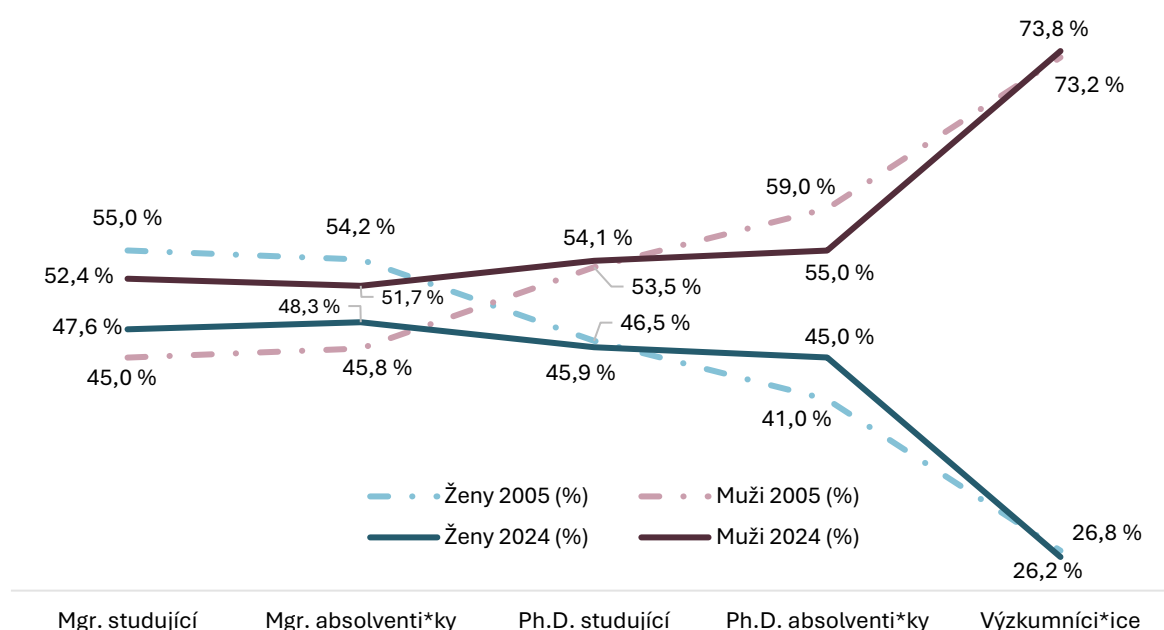
Mgr.: V roce 2024 je na magisterském stupni (studující i absolventi) přibližná parita žen a mužů.

Mgr. → Ph.D. + absolventky Ph.D.: Při přechodu Mgr. → Ph.D. je ztráta žen malá (2,4 p. b.) a oproti roku 2005 (7,6 p. b.) jde o zlepšení.

Ph.D. → výzkum: Největší zlom nastává po doktorátu. Ženy v roce 2024 tvoří pouhou čtvrtinu výzkumníků a ztráta je 18,8 p. b., nejvyšší napříč oblastmi.

Výsledek: Nerovnost v přírodních vědách se koncentruje primárně do přechodu po dosažení Ph.D. (viz Graf 9).

Graf 9: Přírodní vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje; vlastní zpracování

Technické vědy

Technické vědy vykazují nízké zastoupení žen napříč celou vzdělávací a výzkumnou dráhou, bez výrazného posunu směrem k paritě.

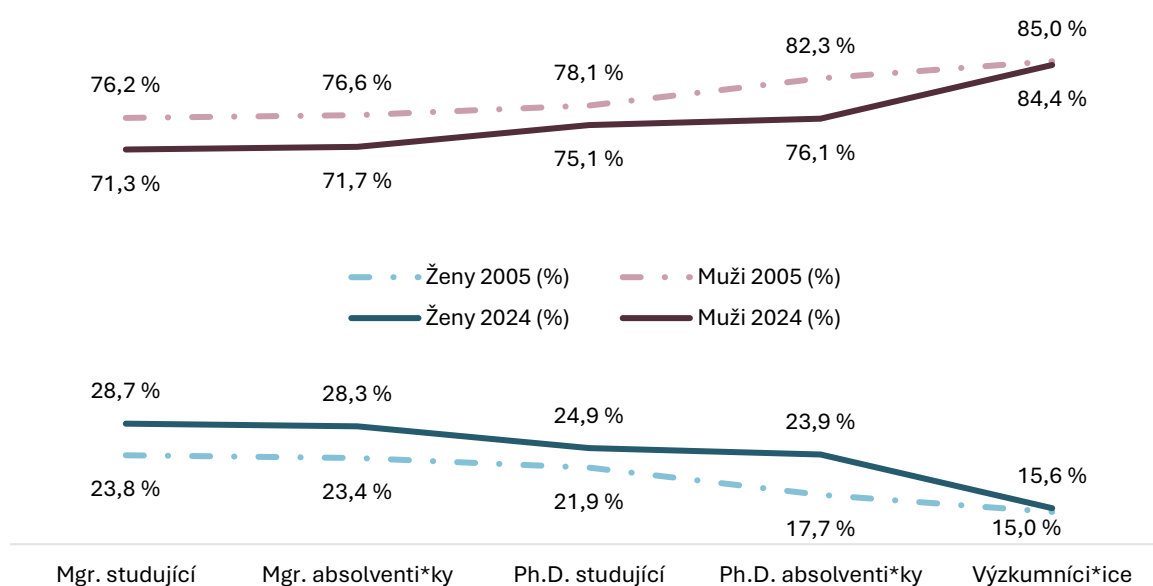
Mgr.: Technické vědy mají nízké zastoupení žen už na vstupu, podíl žen se pohybuje zhruba mezi 25–30 %.

Mgr. → Ph.D. + absolventky Ph.D.: K úbytku žen v technických vědách dochází průběžně, kumuluje se postupně ve všech navazujících fázích dráhy.

Ph.D. → výzkum: Výsledkem je velmi nízké zastoupení žen ve výzkumné profesi. V roce 2024 tvoří ženy v technických vědách pouze 15,6 % výzkumných pracovníků.

Výsledek: Technické vědy se dlouhodobě nepřibližují paritě v žádné kategorii ideálně typické dráhy (viz Graf 10).

Graf 10: Technické vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje; vlastní zpracování

Zemědělské vědy

V zemědělských vědách se vysoké zastoupení žen na magisterské úrovni výrazně snižuje při přechodu do doktorského studia a dále do výzkumné profese.

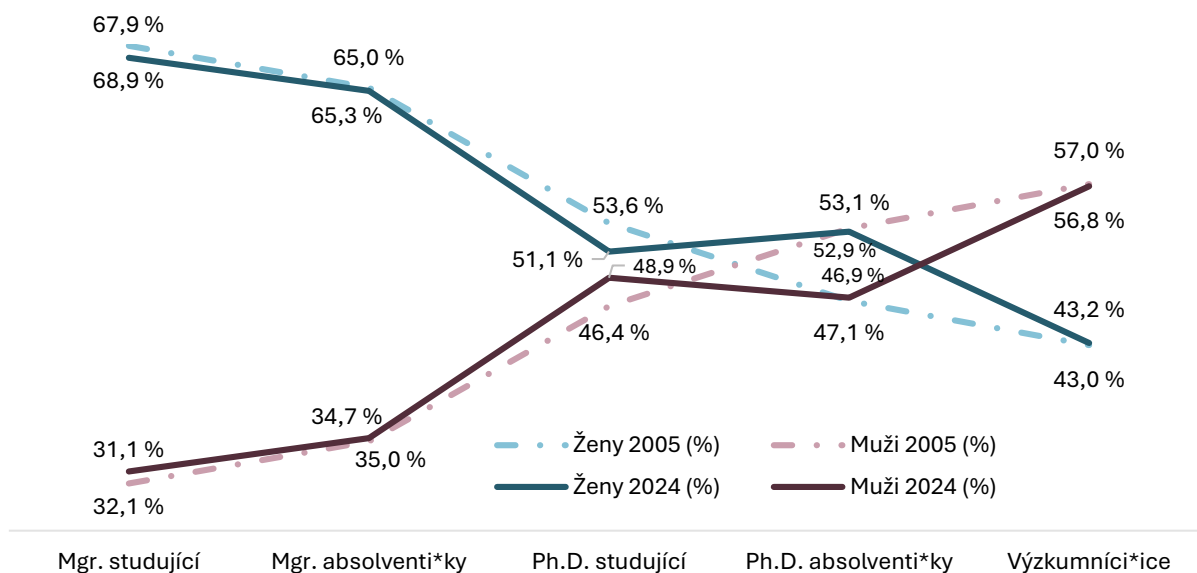
Mgr.: V roce 2024 ženy tvoří téměř 69 % magisterských studujících a přibližně 65 % absolventek zemědělských věd.

Mgr. → Ph.D. + absolventky Ph.D.: Při přechodu do doktorského studia se podíl žen propadá o 13,9 p. b.

Ph.D. → výzkum: Po doktorátu přetrvává úbytek žen při vstupu do výzkumu (ztráta 9,6 p. b.) a mezi výzkumníky je v roce 2024 43,2 % žen.

Výsledek: Klíčovým problémem je zde dlouhodobě stabilní úbytek v zastoupení žen při přechodu **z Ph.D. do výzkumu** (viz Graf 11).

Graf 11: Zemědělské vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje; vlastní zpracování

Lékařské vědy

V lékařských vědách ženy tvoří většinu na magisterské úrovni, ale jejich zastoupení se výrazně snižuje již při vstupu do doktorského studia.

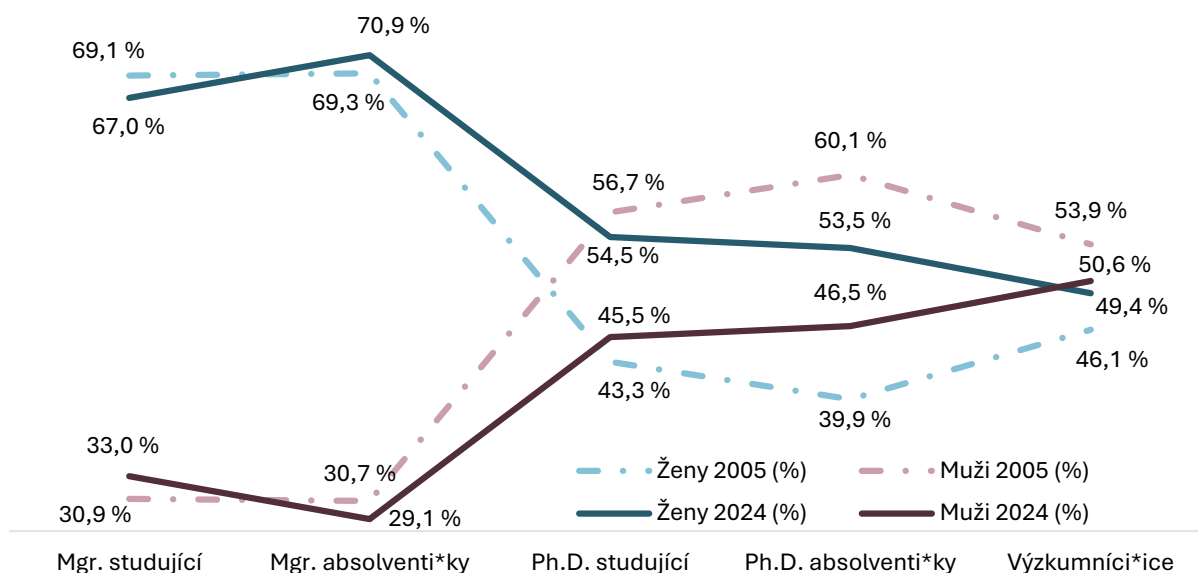
Mgr.: Na magisterském stupni představují v roce 2024 ženy i absolventky přibližně 70 % z celkového počtu všech studujících.

Mgr. → Ph.D. + absolventky Ph.D.: Největší odliv je na přechodu Mgr. → Ph.D. (16,4 p. b. v roce 2024 ve srovnání s 26 p. b. v roce 2005). V doktorských programech ženy tvoří 56,7 % studujících a 53,5 % absolventů.

Ph.D. → výzkum: Na úrovni výzkumných pozic je prakticky vyrovnané zastoupení žen a mužů.

Výsledek: Nerovnost se v lékařských vědách soustřeďuje hlavně do přechodu Mgr. → Ph.D., méně do samotného přechodu do výzkumu (Graf 12).

Graf 12: Lékařské vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje; vlastní zpracování

Sociální vědy

V sociálních vědách se hlavní ztráta žen odehrává při přechodu z magisterského do doktorského studia, zatímco na přechodu z Ph.D. do výzkumu dochází k menším ztrátám.

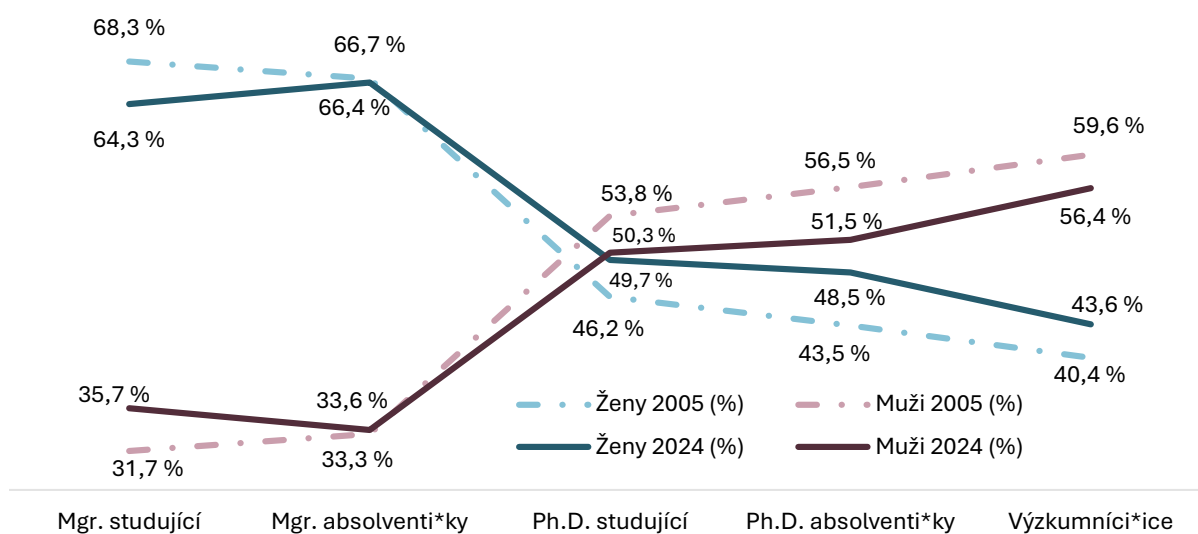
Mgr.: Ženy tvoří v roce 2024 více než tři pětiny studujících a 66,4 % absolventů magisterského studia.

Mgr. → Ph.D. + absolventky Ph.D.: Při přechodu Mgr. → Ph.D. je ztráta žen 16,7 p. b. (v roce 2005 činila 20,5 p. b.). Na Ph.D. stupni je zastoupení blízké paritě (49,7 % studentky a 48,5 % absolventky).

Ph.D. → výzkum: Při přechodu z Ph.D. do výzkumných pozic je ztráta menšího rozsahu (4,9 p. b.).

Výsledek: Hlavní zlom v sociálních vědách leží na přechodu **Mgr. → Ph.D.**, zatímco přechod do výzkumu je relativně méně ztrátový (viz Graf 13).

Graf 13: Sociální vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje; vlastní zpracování

Humanitní vědy

V humanitních vědách se ztráty žen kumulují na obou hlavních přechodech: z magisterského do doktorského studia i z doktorátu do výzkumných pozic.

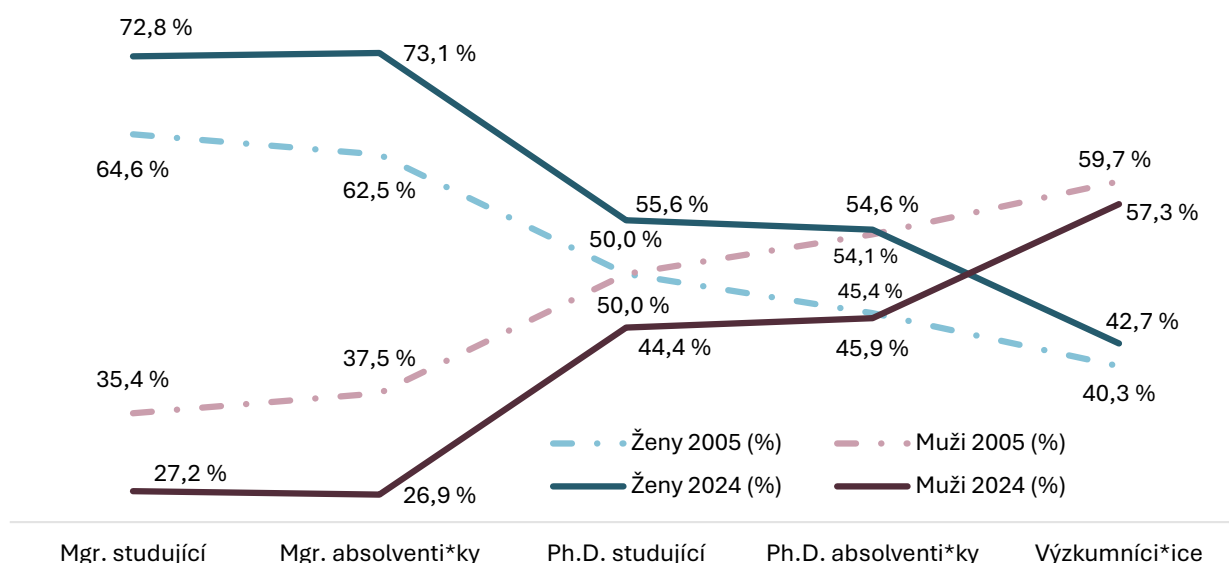
Mgr.: Ženy jsou na magisterském stupni zastoupeny více než muži (více než třemi pětinami).

Mgr. → Ph.D. + absolventky Ph.D.: Ztráta žen při přechodu Mgr. → Ph.D. činí 17,5 p. b. Na Ph.D. stupni je 55,6 % žen mezi studujícími a 54,6 % mezi absolventy.

Ph.D. → výzkum: Při přechodu do výzkumných pozic činí ztráta 11,9 p. b. (v roce 2005 byla 5,6 p. b.), v čase tedy narůstá.

Výsledek: V humanitních vědách jsou významné oba přechody (viz Graf 14).

Graf 14. Humanitní vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024

Zdroj: MŠMT, Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR; ČSÚ, Ukazatele výzkumu a vývoje; vlastní zpracování

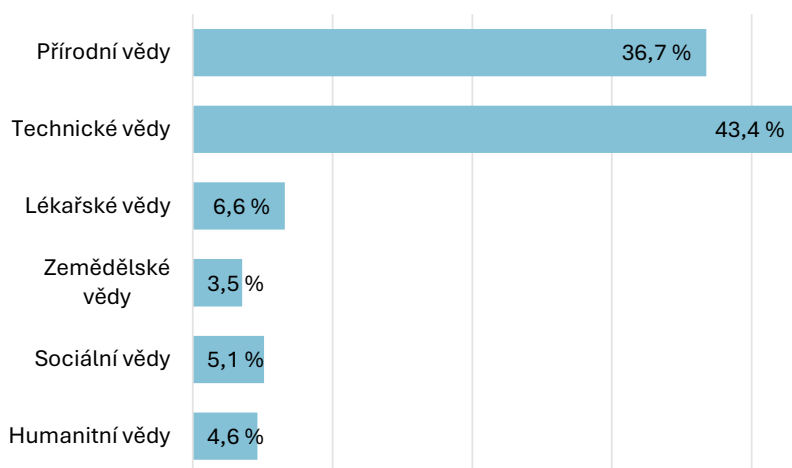
OSOBY PRACUJÍCÍ NA POZICI VÝZKUMNÝ PRACOVNÍK PODLE VĚDNÍCH OBLASTÍ

Výzkumné pozice jsou v ČR koncentrovány především v technických a přírodních vědách (dohromady přibližně čtyři pětiny všech osob na pozici výzkumný pracovník), kde je zastoupení žen mezi výzkumnými pracovníky dlouhodobě nejnižší. V oborech s vyšším podílem žen je naopak zaměstnán výrazně menší podíl výzkumných pracovníků. Tento vzorec odpovídá širšímu evropskému obrazu genderové segregace v oblasti vědy a technologií a v profesích souvisejících s výzkumem.

Pro připomenutí: Dle údajů ČSÚ pracovalo v roce 2024 v oblasti výzkumu a vývoje na pozici výzkumný pracovník celkem 70 371 fyzických osob (HC), resp. 49 417 v přepočtu na plný roční pracovní úvazek (FTE).

Struktura výzkumných pracovníků podle vědních oblastí v přepočtených úvazcích (FTE) ukazuje, že nejvyšší podíl připadá na technické vědy (43,4 %) a přírodní vědy (36,7 %), které dohromady tvoří 80,1 %. Se značným odstupem následují lékařské vědy (6,6 %), sociální vědy (5,1 %) a humanitní vědy (4,6 %); nejnižší podíl připadá na vědy zemědělské (3,5 %) (viz Graf 15).

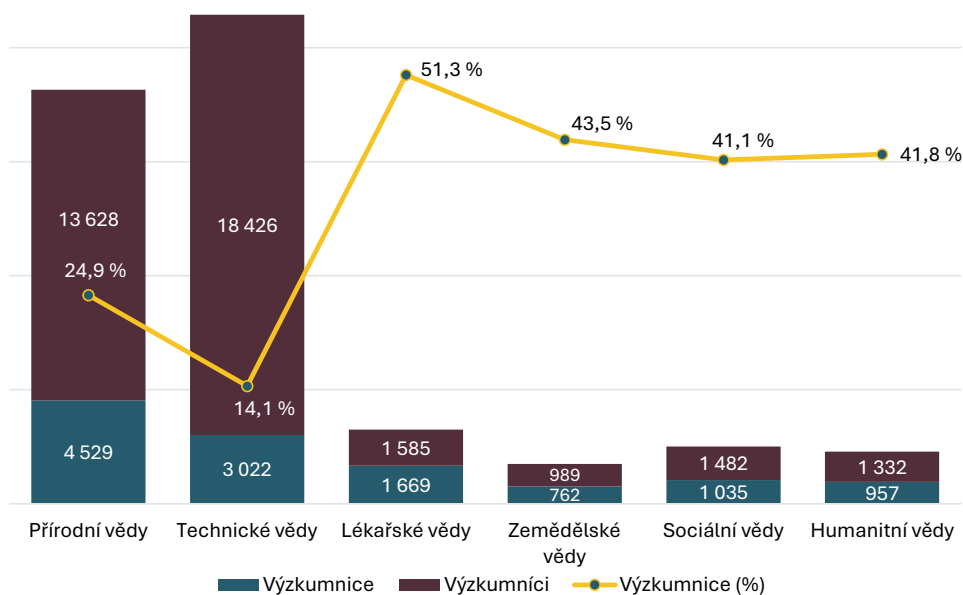
Graf 15: Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník podle vědních oblastí v roce 2024 (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

Z hlediska zastoupení žen mezi výzkumnými pracovníky v přepočtených úvazcích (FTE) jsou nejnižší hodnoty v technických vědách, kde ženy tvoří 14,1 %, a v přírodních vědách, kde ženy tvoří 24,9 %. V ostatních vědních oblastech je zastoupení žen výrazně vyšší: v lékařských vědách tvoří ženy 51,3 %, v zemědělských vědách 43,0 %, v sociálních vědách 41,1 % a v humanitních vědách 41,2 % (viz Graf 16). Nejde ale pouze o nízký podíl žen v technických a přírodních vědách. Zásadní je, že právě tyto oblasti představují největší objem výzkumných pracovních míst.

Graf 16: Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník podle vědních oblastí a pohlaví v roce 2024 (FTE, absolutní čísla a %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování
 Pozn.: záměrně kombinuje absolutní počet osob a procentní zastoupení žen, aby bylo na první pohled vidět, ve kterých oborech se koncentruje největší objem výzkumných pozic a jaký je současně podíl žen v těchto oborech.

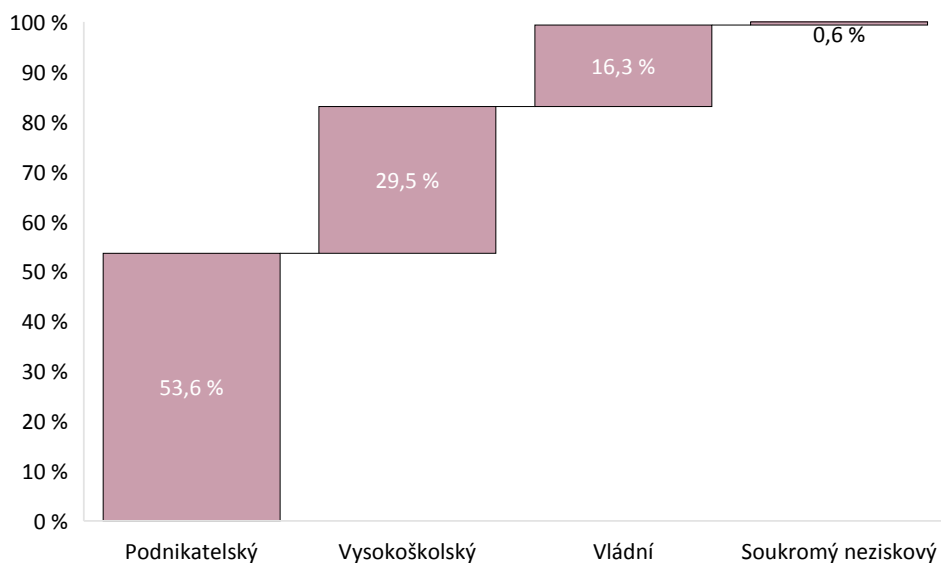
V oborech, ve kterých je zaměstnáno nejvíce osob na pozici výzkumný pracovník – 80,1 % v přírodních a technických vědách – je zároveň nejnižší zastoupení žen. Jedná se o problém, který můžeme pozorovat napříč evropskými státy, kdy z obecného hlediska je pro ženy menší pravděpodobnost, že budou zaměstnány jako výzkumnice na rozdíl od mužů.

OSOBY PRACUJÍCÍ NA POZICI VÝZKUMNÝ PRACOVNÍK PODLE SEKTORU PROVÁDĚNÍ VÝZKUMNÉ PRÁCE

Největší prostor pro uplatnění osob na pozici výzkumný pracovník v ČR poskytuje podnikatelský sektor, následovaný vysokoškolským sektorem, ve kterých dohromady v roce 2024 působilo 83 % výzkumných pracovníků. Zároveň platí, že **nejnižší zastoupení žen mezi výzkumnými pracovníky je právě v podnikatelském sektoru**.

V roce 2024 působilo v přepočtených úvazcích (FTE) 53,6 % výzkumných pracovníků v podnikatelském sektoru a 29,5 % ve vysokoškolském sektoru. Vládní sektor zaměstnával 16,3 % výzkumných pracovníků v FTE a soukromý neziskový sektor 0,6 % (viz Graf 17).

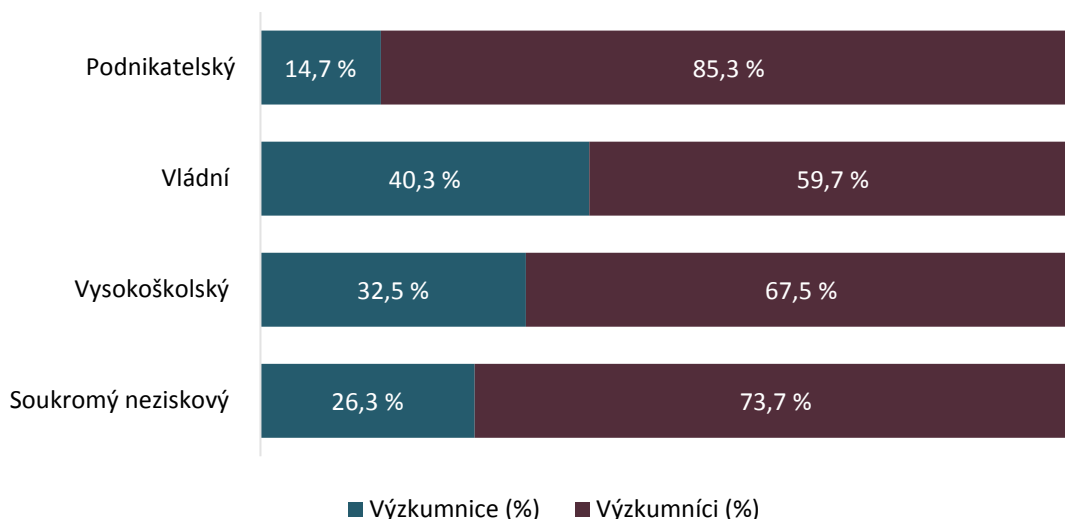
Graf 17: Zastoupení osob pracujících na pozici výzkumný pracovník podle sektoru provádění výzkumné práce v roce 2024 (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

Zastoupení žen se mezi sektory výrazně liší (viz Graf 18). V podnikatelském sektoru tvořily ženy v roce 2024 pouze 14,7 % osob na pozici výzkumný pracovník (v roce 2005 14,1 %). Ve vládním sektoru činil podíl žen 40,3 % (v roce 2005 36,4 %) a ve vysokoškolském sektoru 32,5 % (v roce 2005 32,4 %). V soukromém neziskovém sektoru představovaly ženy v FTE 26,3 % (v roce 2005 59,6 %).

Graf 18: Zastoupení osob pracujících na pozici výzkumný pracovník podle sektoru provádění výzkumné práce a pohlaví (FTE, v %)

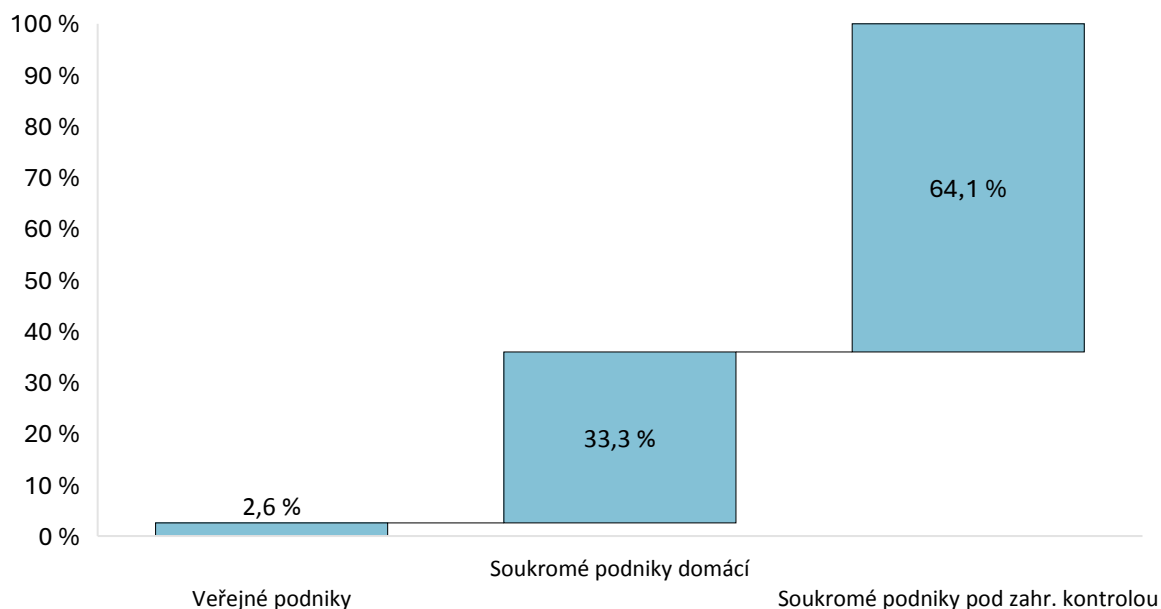
Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

Podnikatelský sektor

Podnikatelský sektor soustřeďuje největší část výzkumných pracovních míst, ale současně vykazuje dlouhodobě nejnižší podíl žen mezi výzkumnými pracovníky.

Výzkumná práce v podnikatelském sektoru se v roce 2024 v přepočtených úvazcích (FTE) koncentrovala především v soukromých podnicích, které dohromady představovaly 97,4 % výzkumných úvazků v tomto sektoru. V rámci soukromých podniků byl nejvyšší podíl v podnicích pod zahraniční kontrolou (64,1 %), zatímco domácí podniky zaměstnávaly 33,3 %. Veřejné podniky měly podíl 2,6 % (viz Graf 19).

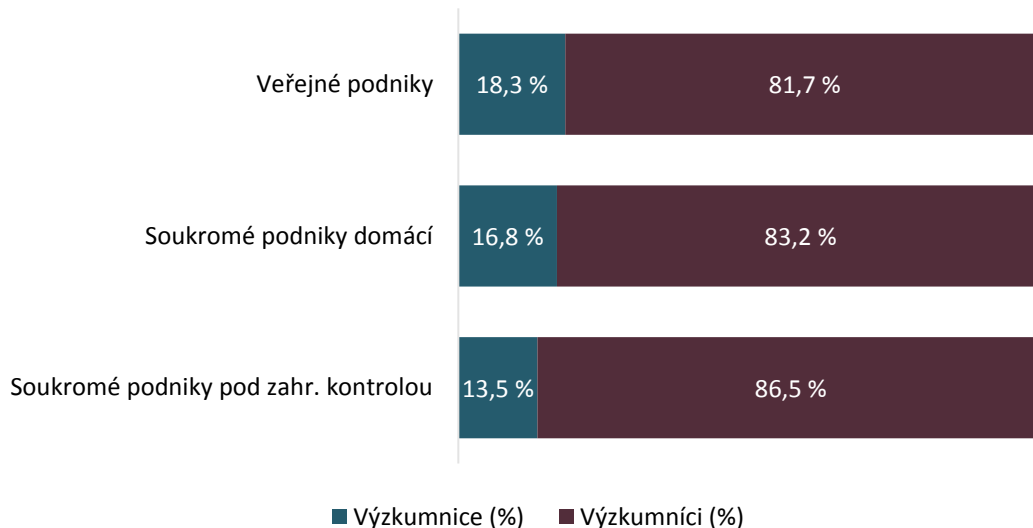
Graf 19: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník v podnikatelském sektoru podle druhu pracoviště v roce 2024 (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

Zastoupení výzkumnice a výzkumníků v podnikatelském sektoru je silně nevyrovnané. Ve všech typech podniků významně dominují muži, ženy nikde nedosahují ani pětínového zastoupení. Zatímco v absolutních hodnotách FTE je více výzkumnic zaměstnáno v soukromých než veřejných podnicích, relativně nejvyšší podíl žen vykazují veřejné podniky (18,3 % žen a 81,7 % mužů v roce 2024) (viz Graf 20). Ani v jedné části podnikatelského sektoru tedy ženy nedosahují pětínového zastoupení mezi výzkumnými pracovníky, což poukazuje na dlouhodobě maskulinizovanou strukturu tohoto sektoru.

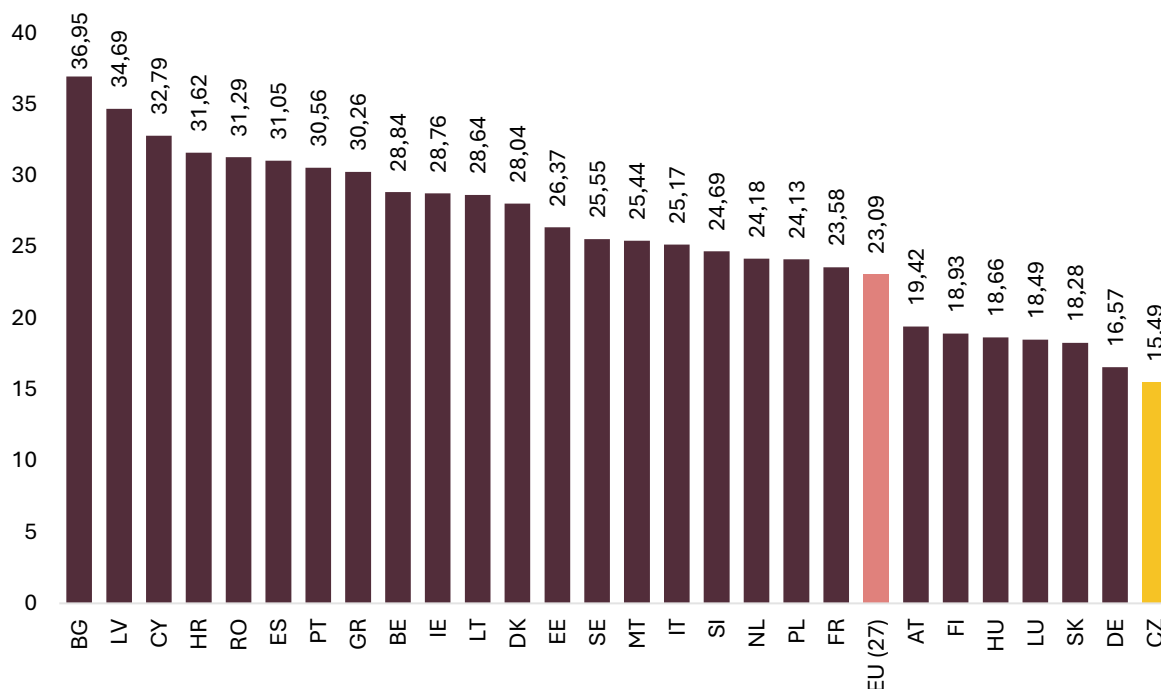
Graf 20: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník v podnikatelském sektoru podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2023; vlastní zpracování

V evropském srovnání byla Česká republika v roce 2023 na posledním místě s 15,5 % žen mezi výzkumnými pracovníky v podnikatelském sektoru v HC. Nejvyšší podíl žen vykazují Bulharsko (37 %), Lotyšsko (34,7 %) a Kypr (32,8 %) (viz Graf 21).

Graf 21: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník v podnikatelském sektoru v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)

Zdroj: Eurostat – Podíl výzkumníků podle odvětví činnosti, vlastní zpracování
Pozn.: Průměr Evropské unie (EU 27) je za rok 2020.

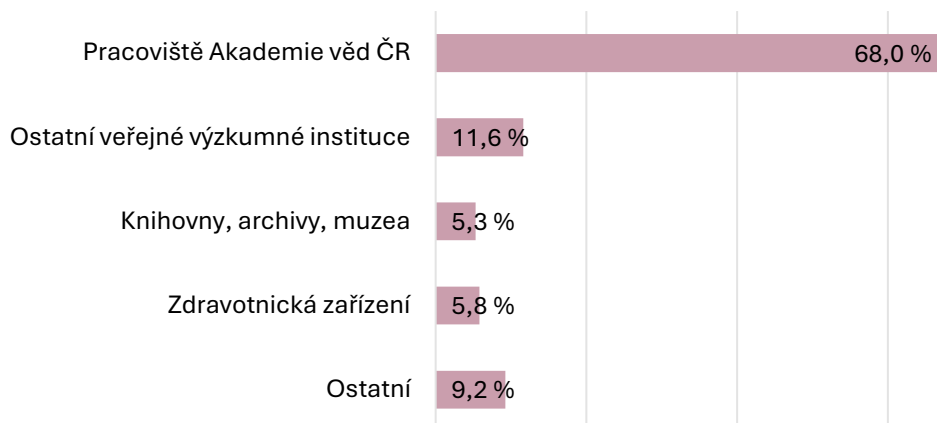
Výzkumnice jsou v podnikatelském sektoru, který zaměstnává nejvíce osob na pozici výzkumný pracovník napříč druhy pracovišť, zastoupeny dlouhodobě pouze kolem jedné pětiny. Tento stav se nijak od počátku sběru dat v roce 2005 nemění, navzdory tomu, že žen výzkumníků přibývá. I z hlediska evropského kontextu je na tom Česká republika z členských států nejhůře.

Vládní sektor

Vládní sektor vykazuje vyšší zastoupení žen než sektor podnikatelský, přesto zůstává pod průměrem EU.

Největší část výzkumné práce ve vládním sektoru připadala v roce 2024 v přepočtených úvazcích (FTE) na pracoviště Akademie věd ČR (68 %). Další část osob byla zaměstnána v ostatních veřejných výzkumných institucích (11,6 %), v knihovnách, archivech a muzeích (5,3 %) a ve zdravotnických zařízeních (5,8 %); v kategorii „ostatní“ to bylo 9,2 % (viz Graf 22).

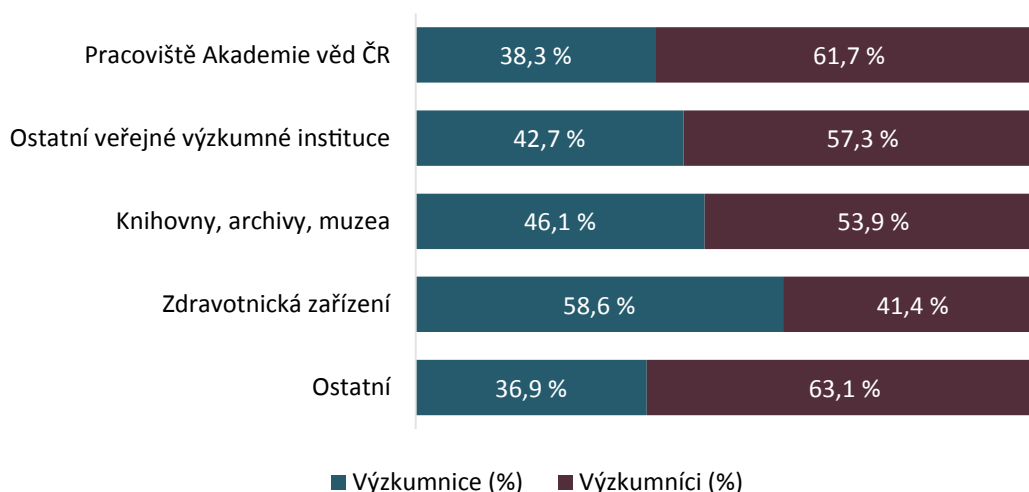
Graf 22: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník ve vládním sektoru podle druhu pracoviště v roce 2024 (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

I ve vládním sektoru se zastoupení žen výrazně liší podle typu pracoviště a vyšší podíl žen ve zdravotnických zařízeních kontrastuje s nižším zastoupením na pracovištích AV ČR. Ve zdravotnických zařízeních tvořily ženy 58,6 % výzkumných úvazků (FTE), což může být projevem převahy žen mezi studujícími a absolventy lékařských oborů. V knihovnách, archivech a muzeích 46,1 % a na pracovištích Akademie věd ČR 38,3 % (viz Graf 23).

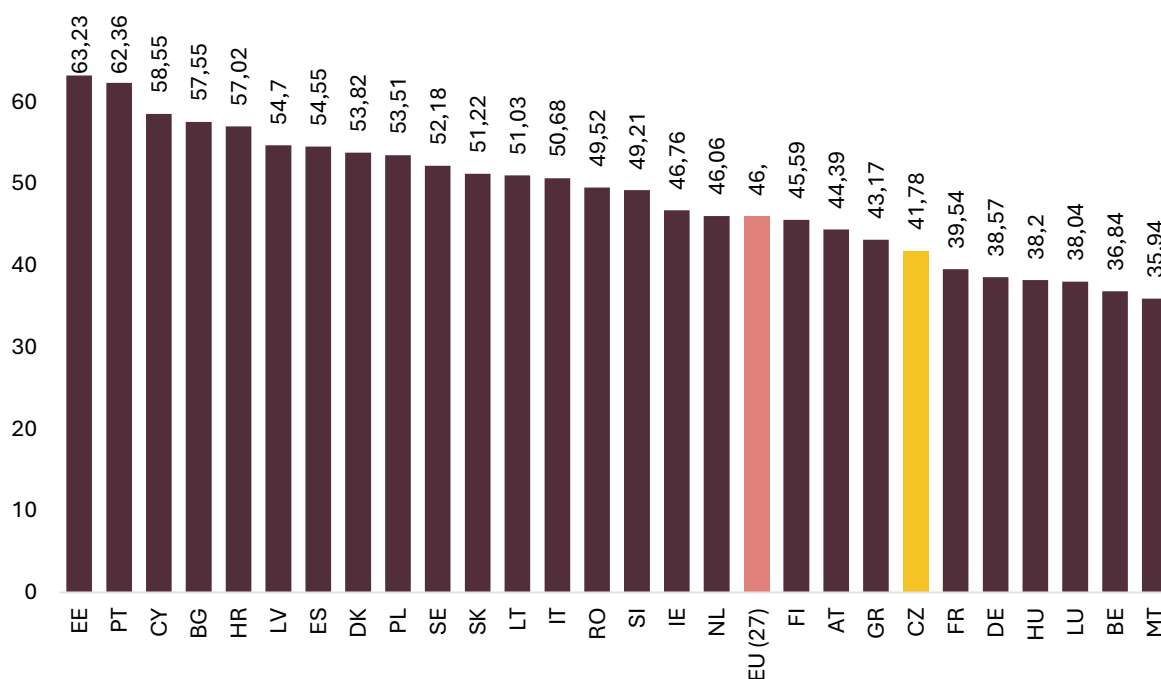
Graf 23: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník ve vládním sektoru podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

V evropském srovnání v HC činí průměrné zastoupení žen ve vládním sektoru 46 %, Česká republika je s 41,8 % pod tímto průměrem. Nejvyšší podíl žen ve vládním sektoru dosáhly v roce 2023 Estonsko (63,2 %), Portugalsko (62,4 %) a Kypr (58,6 %) (viz Graf 24).

Graf 24: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník ve vládním sektoru v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)

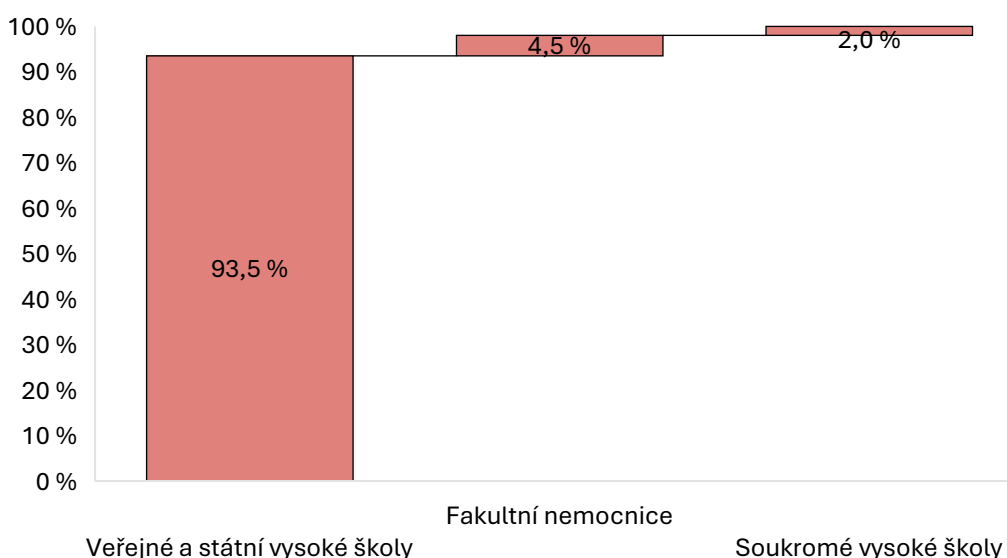
Zdroj: Eurostat – Podíl výzkumníků podle odvětví činnosti, vlastní zpracování
Pozn.: Průměr Evropské unie (EU 27) je za rok 2020.

Vysokoškolský sektor

Vysokoškolský sektor je druhým největším zaměstnavatelem výzkumných pracovníků (14 557 přepočtených úvazků, FTE). Zastoupení žen je vyšší než v podnikatelském sektoru, avšak v evropském srovnání je ČR i zde na spodních příčkách.

Ve vysokoškolském sektoru bylo v roce 2024 nejvíce výzkumných pracovníků zaměstnáno ve veřejných a státních vysokých školách (93,5 %). Fakultní nemocnice zaměstnávaly 4,5 % a soukromé vysoké školy 1,7 % výzkumných pracovníků (viz Graf 25).

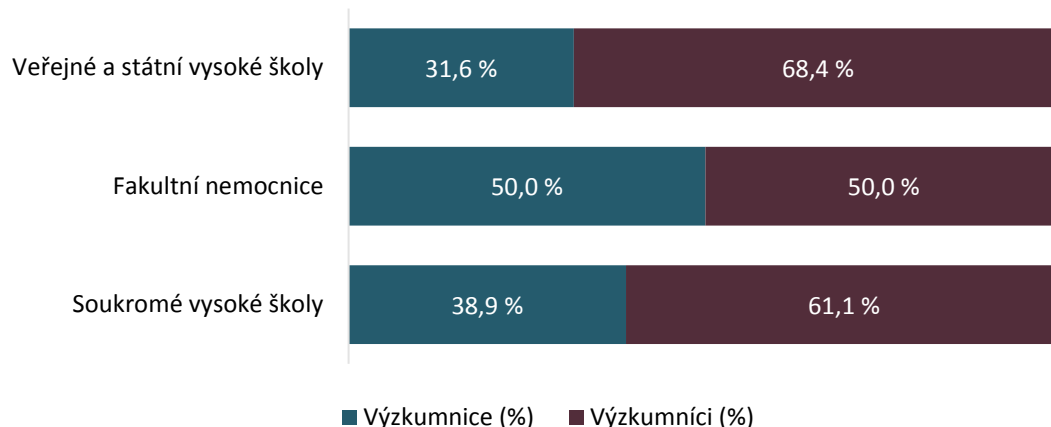
Graf 25: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník ve vysokoškolském sektoru podle druhu pracoviště v roce 2024 (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

Nejblíže genderové paritě jsou fakultní nemocnice s 50 % žen a 50 % mužů v roce 2024, což představuje výrazný posun od roku 2022, kdy bylo zastoupení žen mezi výzkumníky ve fakultních nemocnicích 43,2 %. Svůj podíl na tomto rozložení má s největší pravděpodobností dlouhodobá převaha žen ve zdravotnických, farmaceutických a lékařských studijních oborech. Na soukromých vysokých školách tvořily ženy 38,9 % a na veřejných a státních vysokých školách 31,6 % výzkumných úvazků (FTE) (viz Graf 26).

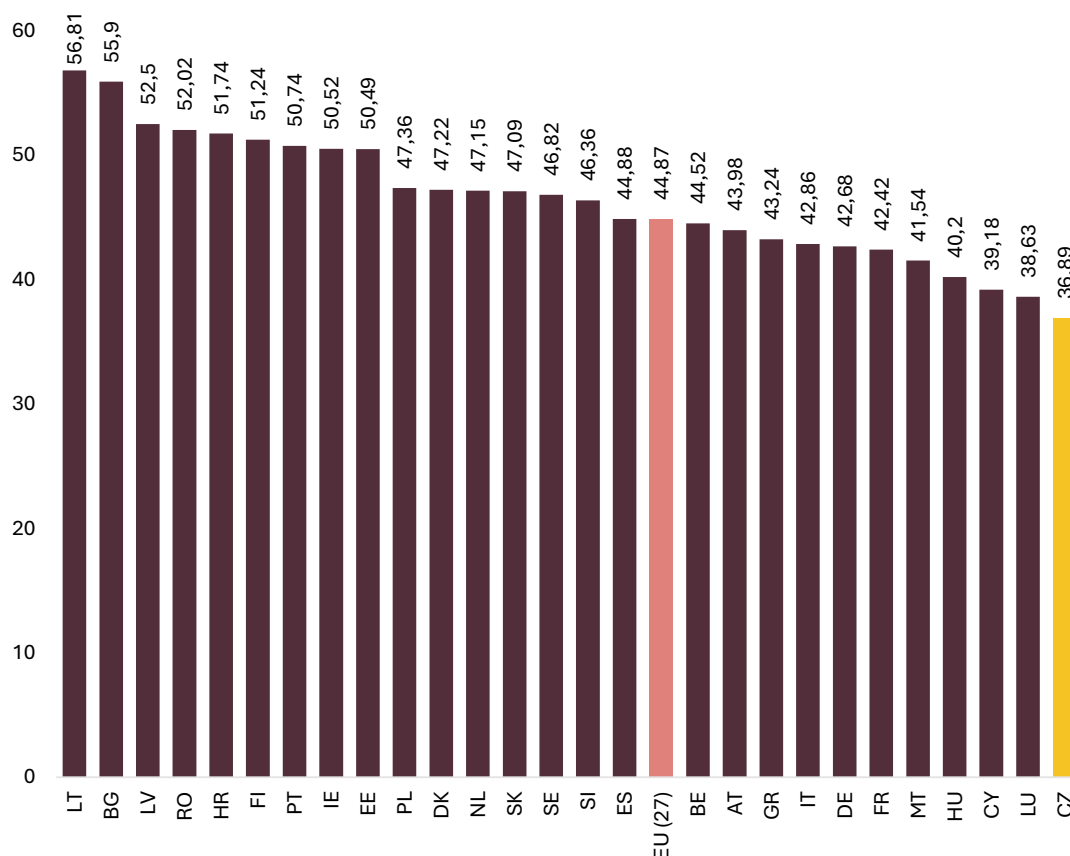
Graf 26: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník podle pohlaví v roce 2024 ve vysokoškolském sektoru (FTE, v %)

Zdroj: ČSÚ, Údaje o výzkumu a vývoji (VaV) v České republice pro roky 2005–2024; vlastní zpracování

V evropském srovnání v HC byla Česká republika v roce 2023 na nejnižší pozici s 36,89 % žen mezi výzkumnými pracovníky ve vysokoškolském sektoru. Průměr EU činí 44,87 % a nejvyšší podíl žen vykazuje Lotyšsko (56,81 %) (viz Graf 27).

Graf 27: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník ve vysokoškolském sektoru v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)

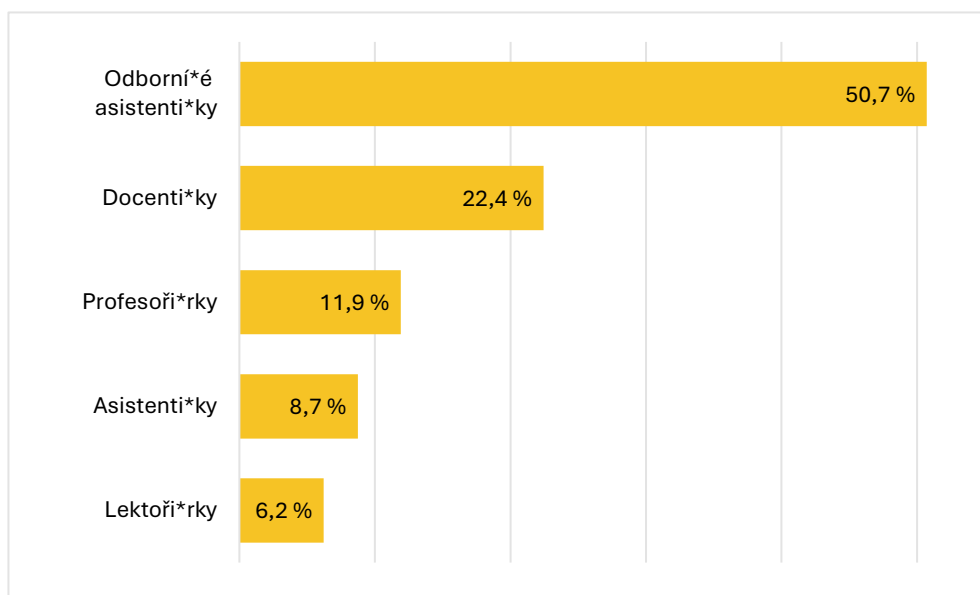
Zdroj: Eurostat – Podíl výzkumníků podle odvětví činnosti, vlastní zpracování
Pozn.: Průměr Evropské unie (EU 27) je za rok 2020.

Osoby na pozici akademický pracovník na vysokých školách

Zatímco akademické pozice jsou z většiny soustředěny na úrovni odborných asistentů*ek, podíl žen v akademické hierarchii systematicky klesá směrem k mocensky významným docentským a profesorským místům. Oproti roku 2005 navíc došlo u docentek a profesorek jen k mírnému nárůstu (+5,1 p. b.; +5,2 p. b.), a nerovnost na nejvyšších stupních tudíž přetrvává.

V roce 2024 představovalo pět hlavních kategorií akademické dráhy na vysokých školách celkem 19 312 přepočtených úvazků (FTE). Největší podíl těchto úvazků připadal na odborné asistenty a asistentky (50,7 %; 9 791), následovali docenti a docentky (22,4 %; 4 333), profesori a profesorky (11,9 %; 2 299), asistenti a asistentky (8,7 %; 1 688) a lektori a lektorky (6,2 %; 1 201) (viz Graf 28).

Graf 28: Struktura úvazků osob na pozici akademický pracovník podle kvalifikačního stupně v roce 2024 (FTE, v %)

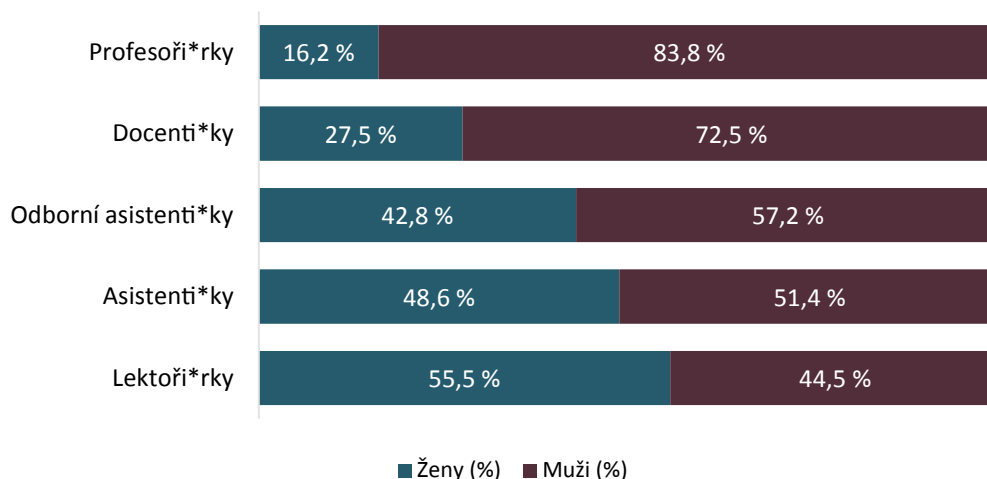

Zdroj: MŠMT – Statistická ročenka školství – zaměstnanci a mzdové prostředky 2024; vlastní zpracování

Pozn.: Graf pracuje s pěti kategoriemi ideálně typické akademické dráhy. Širší kategorie akademických pracovníků podle MŠMT/ČSÚ zahrnuje také pedagogické pracovníky zaměřené na výzkum, vývoj a inovace. Celkový počet FTE včetně této kategorie je 19 915 FTE.

Z hlediska ideálně typické akademické dráhy (od lektorské pozice směrem k profesuře) se podíl žen s vyšší pozicí snižuje. V roce 2024 byl podíl žen na akademických úvazcích (FTE) 55,5 % u lektorů*ek a 48,6 % asistentů*ek. U odborných asistentů*ek byl podíl žen 42,8 %, u docentů*ek 27,5 % a u profesorů*ek 16,2 % (viz Graf 29).

Graf 29: Struktura úvazků osob na pozici akademický pracovník podle kvalifikačního stupně a podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)

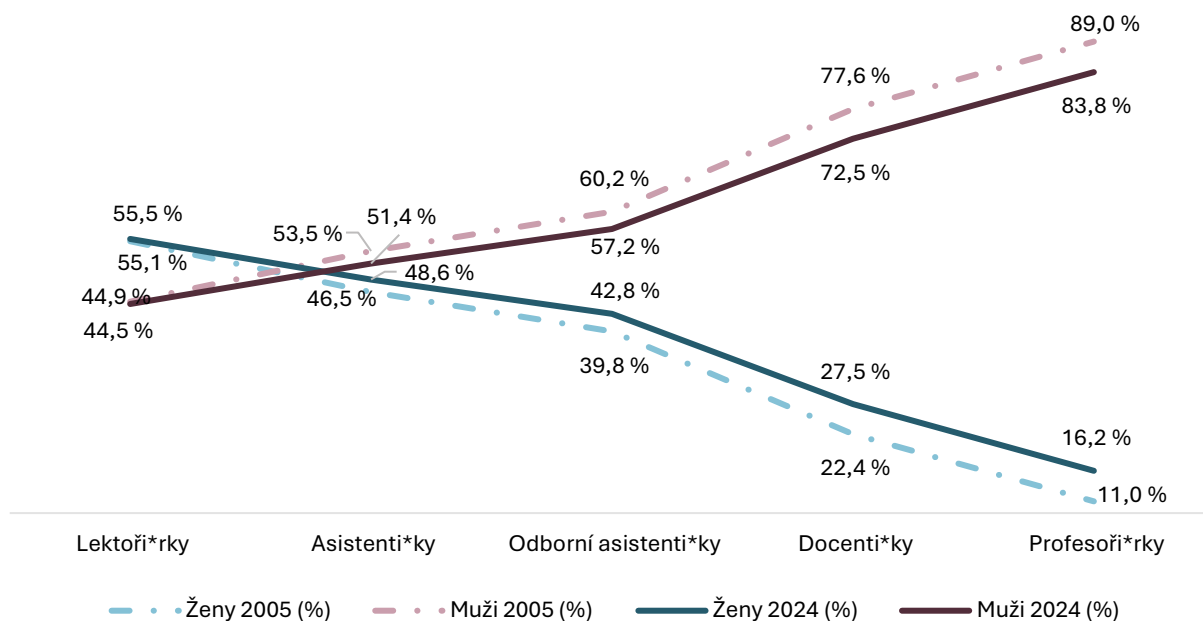

Zdroj: MŠMT – Statistická ročenka školství – zaměstnanci a mzdové prostředky 2024; vlastní zpracování

Graf 30 zobrazuje pomyslné rozevřené nůžky v zastoupení žen a mužů v akademických pozicích.

Ukazuje, že mezi lety 2005 a 2024 došlo na nejvyšších akademických pozicích jen k omezenému nárůstu zastoupení žen a rozevírání nůžek mezi nižšími a vyššími stupni přetrvává. Ve srovnání s rokem 2005 se zvýšilo procentuální zastoupení žen mezi profesory*kami o 5,2 procentního bodu na 16,2 % a mezi docenty*kami o 5,1 procentního bodu na 27,5 % v roce 2024. U ostatních stupňů nebyla pozorována výraznější změna (viz Graf 30).

Graf 30: Časové srovnání zastoupení žen a mužů v celkové sumě akademických úvazků odděleně podle ideálně typické dráhy osob na pozici akademický pracovník, 2005 a 2024 (FTE, v %)

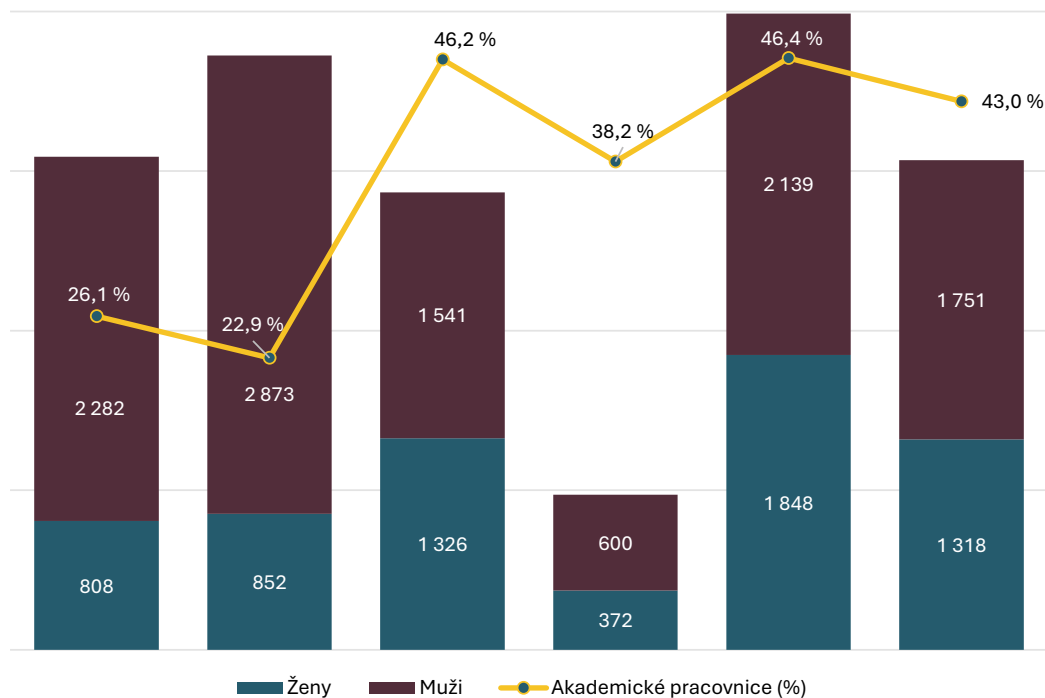
Zdroj: MŠMT, Statistiky školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2024 a Vývojová ročenka školství 2005/06–2015/16; vlastní zpracování

Osoby na pozici akademický pracovník dle vědních oblastí

Struktura akademických úvazků se liší podle vědních oblastí, přičemž opět platí, že **nejnižší zastoupení žen je v technických a přírodních vědách**, zatímco sociální, lékařské a humanitní vědy jsou paritě nejbližší.

Nejvyšší podíl akademických úvazků připadal v roce 2024 na vědy sociální (22,5 %) a technické (21,0 %). Následovaly vědy přírodní (17,4 %), humanitní (17,3 %) a lékařské (16,2 %). Relativně nejnižší zastoupení měly vědy zemědělské (5,5 %). Paritnímu zastoupení se v roce 2024 nejvíce blížily sociální (46,4 % žen), lékařské (46,2 % žen) a humanitní vědy (43,0 % žen). Nejnižší zastoupení žen bylo ve vědách technických (22,9 %) a přírodních (26,1 %), v zemědělských vědách činil podíl žen 38,2 % (viz Graf 31).

Graf 31: Struktura úvazků osob na pozici akademický pracovník na vysokých školách podle vědní oblasti a pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)

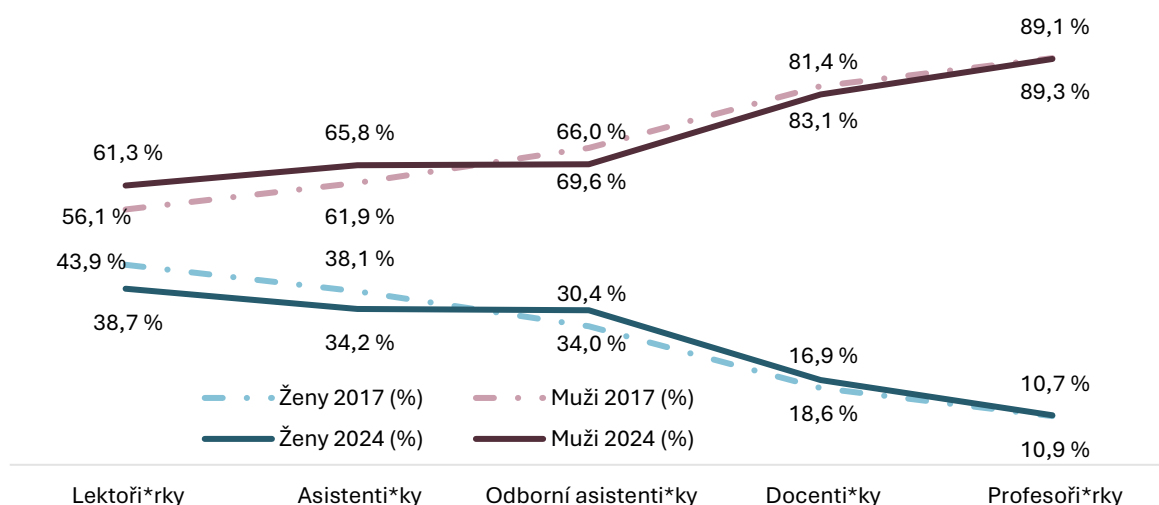
Zdroj: MŠMT; Statistická ročenka školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2024; vlastní zpracování

Osoby na pozici akademický pracovník dle oborové klasifikace

V rámci jednotlivých vědních oblastí se **s vyšší akademickou pozicí systematicky snižuje podíl žen**, přičemž největší nerovnosti se napříč oblastmi koncentrují na úrovni docentek a profesorek.

V **přírodních vědách** dochází s rostoucí akademickou pozicí k rozevírání nůžek a úbytku žen. Na pozici lektor*ka je dlouhodobě procentuální zastoupení žen nejvyšší. V roce 2024 bylo 38,7 %, přičemž od roku 2017 došlo k poklesu o 5,3 procentního bodu. K obdobnému poklesu došlo na pozici asistent*ka, a to o 3,9 procentního bodu na hodnotu 34,2 % v roce 2024. U docentek došlo k mírnému nárůstu o 1,7 procentního bodu, v případě profesorek o 0,2 procentního bodu (viz Graf 32). V přírodních vědách se tedy zastoupení žen s rostoucí akademickou pozicí snižuje a na úrovni profesur zůstává téměř beze změny.

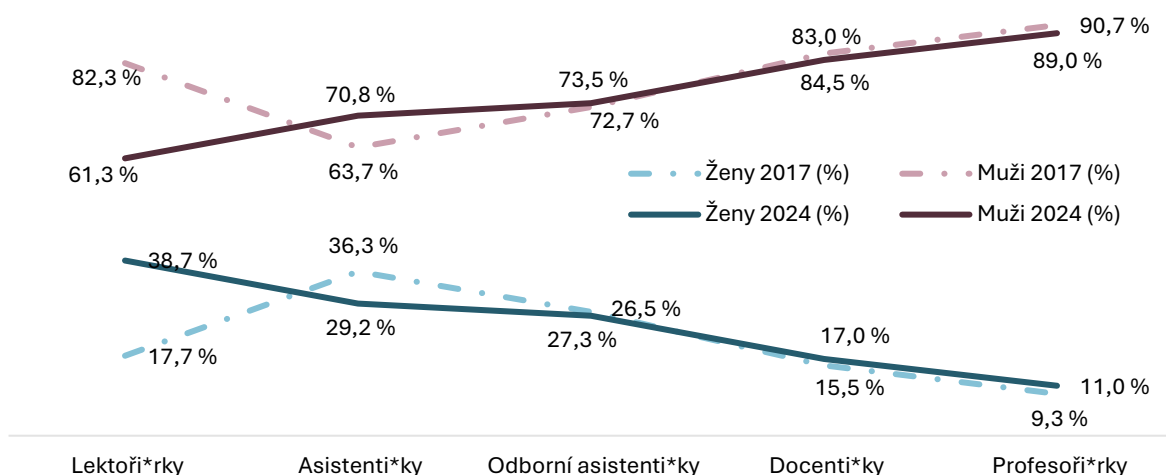
Graf 32: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v přírodních vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)

Zdroj: MŠMT; Statistická ročenka školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2017 a 2024; vlastní zpracování

Technické vědy se vyznačují nerovným zastoupením mezi muži a ženami na všech akademických stupních. Zastoupení žen v nejvyšších postech je marginální: ženy tvoří 15,5 % docentek a 9,3 % profesorek. Od roku 2017 nicméně došlo k navýšení procentuálního zastoupení žen na pozici lektor*ka, a to o 21 procentních bodů. Na druhou stranu došlo k úbytku asistentek, kdy ztráta činila 7 procentních bodů na hodnotu 29,2 % pro rok 2024. Na ostatních akademických stupních k významnějším změnám nedošlo (viz Graf 33). Technické vědy tak kombinují nízké zastoupení žen na všech stupních akademické dráhy s mimořádně nízkým podílem žen mezi docenty a profesory.

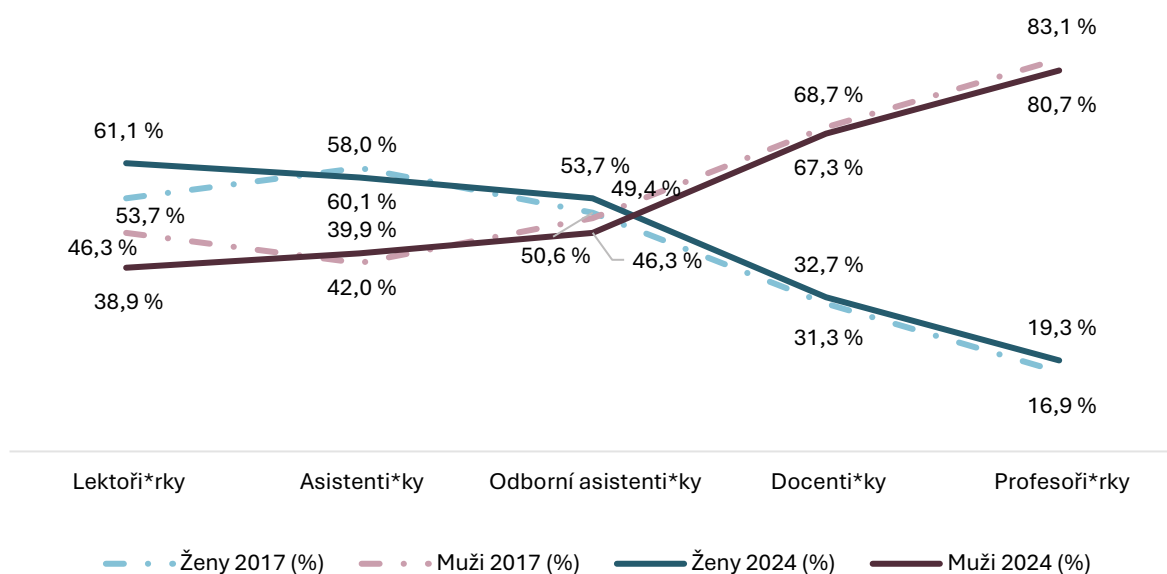
Graf 33: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v technických vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)

Zdroj: MŠMT; Statistická ročenka školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2017 a 2024; vlastní zpracování

V **lékařských vědách** ženy v roce 2024 převažovaly ve třech nižších klasifikacích: lektorky (61,1 %), asistentky (58 %) a odborné asistentky (53,7 %), avšak ve vyšších pozicích už tvoří menšinu (docentky 32,7 % a nárůst o 1,4 procentního bodu oproti roku 2017, profesorky 19,3 % a nárůst o 2,4 procentního bodu) (viz Graf 34). Lékařské vědy ukazují výrazný efekt vertikální segregace: ženy převažují na nižších akademických stupních, ale na úrovni docentur a profesur tvoří menšinu. I z důvodu vysokého podílu žen v nižších pozicích je zároveň třeba věnovat pozornost pracovním podmínkám, které v této oblasti panují.

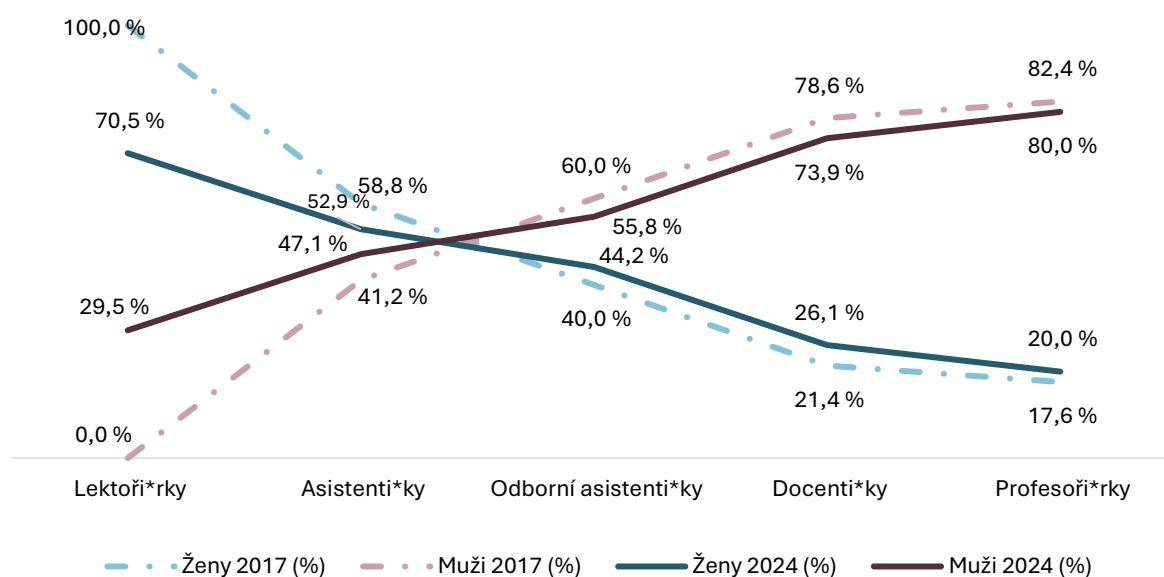
Graf 34: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v lékařských vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)

Zdroj: MŠMT; Statistická ročenka školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2017 a 2024; vlastní zpracování

V **zemědělských vědách** dominovaly ženy v roce 2024 na pozici lektorek (70,5 %) a asistentek (52,9 %). Docentky představovaly 26,1 % a profesorky 20 %. Zde je potřeba upozornit na to, že v roce 2017 na pozici lektor*ka pracovaly pouze 2 ženy a žádný muž. Do roku 2023 se situace mírně zlepšila a na pozici lektor*ka pracovalo 13 žen (70,5 %) a 5 mužů (29,5 %) (viz Graf 35). V zemědělských vědách je tedy zastoupení žen na nižších akademických pozicích relativně vysoké, ale směrem k docenturám a profesurám výrazně klesá.

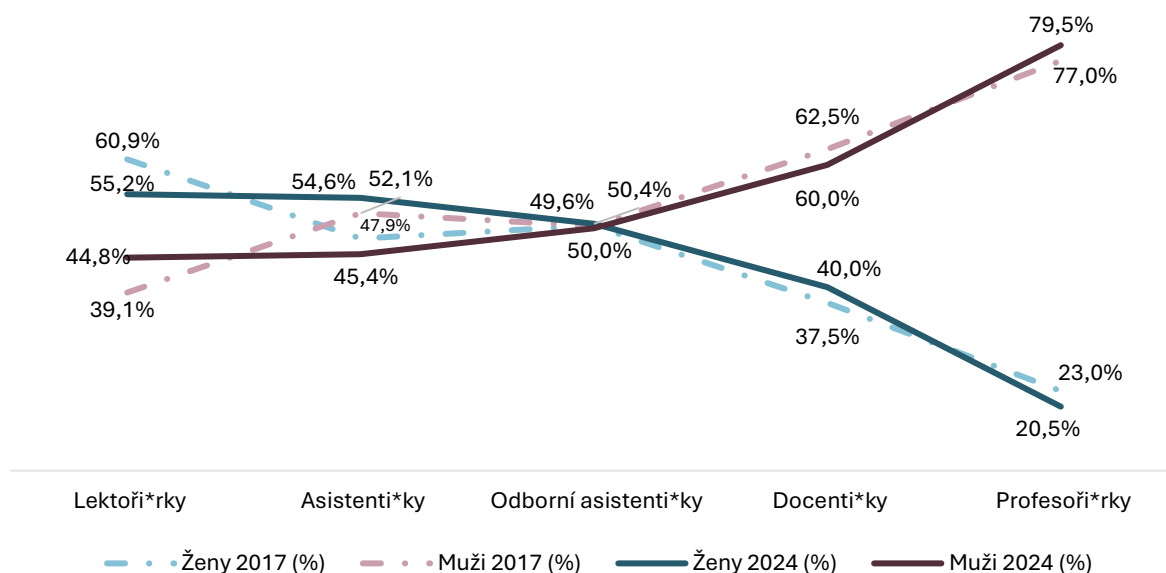
Graf 35: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v zemědělských vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)

Zdroj: MŠMT; Statistická ročenka školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2017 a 2024; vlastní zpracování

V **sociálních vědách** byly v zastoupení žen a mužů zaznamenány nejmenší rozdíly ve všech klasifikačních stupních. I tak zde panují značné rozdíly, kdy na nižších stupních (lektor*ka, asistent*ka a odborný*á asistent*ka) je zastoupení blízké paritě, ale u vyšších pozic rozdíly přetrvávají: ženy tvoří 40 % docentů a pouze 20,5 % profesorů a dochází zde k největší ztrátě 19,5 procentního bodu mezi jednotlivými stupni (viz Graf 36).

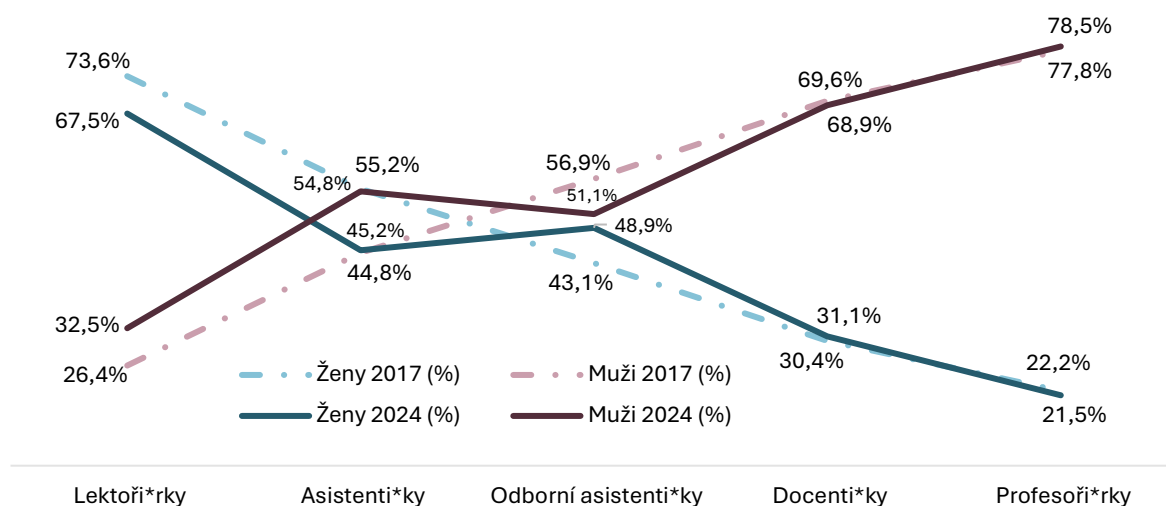
Graf 36: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v sociálních vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)

Zdroj: MŠMT; Statistická ročenka školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2017 a 2024; vlastní zpracování

U **humanitních věd** pozorujeme silnou vertikální segregaci, kdy se s vyšší akademickou pozicí signifikantně snižuje počet žen. V roce 2024 bylo na pozici lektor*ka 67,5 % žen, docentek ale pouze 31,1 % a profesorek 21,5 % (viz Graf 37).

Graf 37: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v humanitních vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)

Zdroj: MŠMT; Statistická ročenka školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky 2017 a 2024; vlastní zpracování

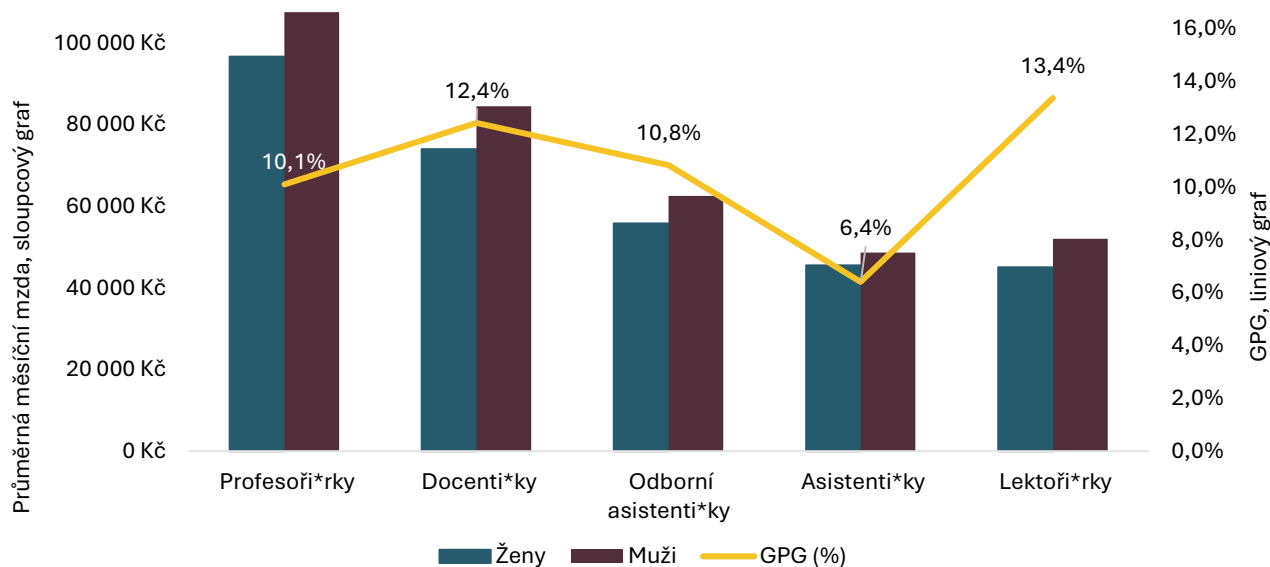
Na nižších stupních akademické dráhy se rozdíly v zastoupení žen a mužů postupně zmenšují. Na vyšších stupních však k výraznějším změnám nedochází a muži zde nadále výrazně převažují. Docentky a profesorky zůstávají napříč vědními oblastmi podreprezentované, přičemž v lékařských vědách se i přes nadpoloviční zastoupení žen na nižších stupních zřetelně projevuje efekt „skleněného stropu“.

MZDY

Genderové mzdové rozdíly udávají, o kolik procent mají akademické pracovnice nižší průměrnou mzdu než jejich mužští kolegové. Genderové rozdíly v odměňování se v akademickém sektoru vyskytují **napříč všemi kvalifikačními stupni** a v roce 2024 se pohybují od 6,4 % v neprospěch asistentek do 13,4 % v neprospěch lektorek (viz Graf 38).

Vzhledem k tomu, že do analyzovaných dat nebylo možné zahrnout údaje o složce platu zahrnující osobní ohodnocení, je třeba interpretovat výsledky jako konzervativní odhad. Na základě obecných dat o trhu práce, které publikuje ČSÚ, lze předpokládat, že skutečné rozdíly ve mzdách akademických pracovníků budou ještě výraznější.

Graf 38: Genderové rozdíly (GPG, v %) v průměrných hrubých měsíčních mzdách akademických pracovníků odděleně podle kvalifikačního stupně a pohlaví v roce 2024

Zdroj: MŠMT, Statistiky školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky; vlastní zpracování

ROZHODOVACÍ POZICE

Ženy jsou na vedoucích a rozhodovacích pozicích institucí výzkumu a vývoje systematicky podreprezentovány. V roce 2024 dosáhl celkový podíl žen v čele výzkumných, vysokoškolských a dalších institucí výzkumu a vývoje pouhých 13,2 %. V širším vedení těchto institucí, tj. v rozhodovacích, strategických a kontrolních orgánech, pak působilo 25,7 % žen (viz Tabulka 3).

Ženy se nicméně objevují ve vedení některých institucí, jako je Akademie věd ČR, Česká konference rektorů či Rada vysokých škol. Ve vedení státních a veřejných vysokých škol stále s velkou převahou dominují muži (89,3 %). Stejně tak tomu je i u veřejných výzkumných institucí, kde byl podíl žen ve vedení pouhých 8,3 %. V poradních orgánech vybraných výzkumných organizací ženy dosahují od 15 do 27 % (viz Tabulka 3).

Tabulka 3: Zastoupení žen a mužů na vedoucích a rozhodovacích pozicích institucí výzkumu a vývoje v roce 2024 (HC)

	Vedení			Rozhodovací, strategické a kontrolní orgány			Poradní orgány		
	Ženy	Muži	% ženy	Ženy	Muži	% ženy	Ženy	Muži	% ženy
Státní a veřejné vysoké školy	3	25	10,7	656	1759	27,2			
Veřejné výzkumné instituce	6	66	8,3	268	887	23,2			
Akademie věd ČR	1	0	100	72	221	24,6			
Česká konference rektorů	1	0	100	7	38	15,6			
Rada vysokých škol	3	6	33,3	57	164	25,8			
Technologická agentura ČR	0	1	0	5	22	18,5	23	93	19,8
Grantová agentura ČR	1	0	100	8	19	29,6	131	351	27,2
Učená společnost ČR	0	1	0	2	5	28,6	15	88	14,6
Celkem	15	99	13,2 %	1075	3115	25,7 %	169	532	24,1 %

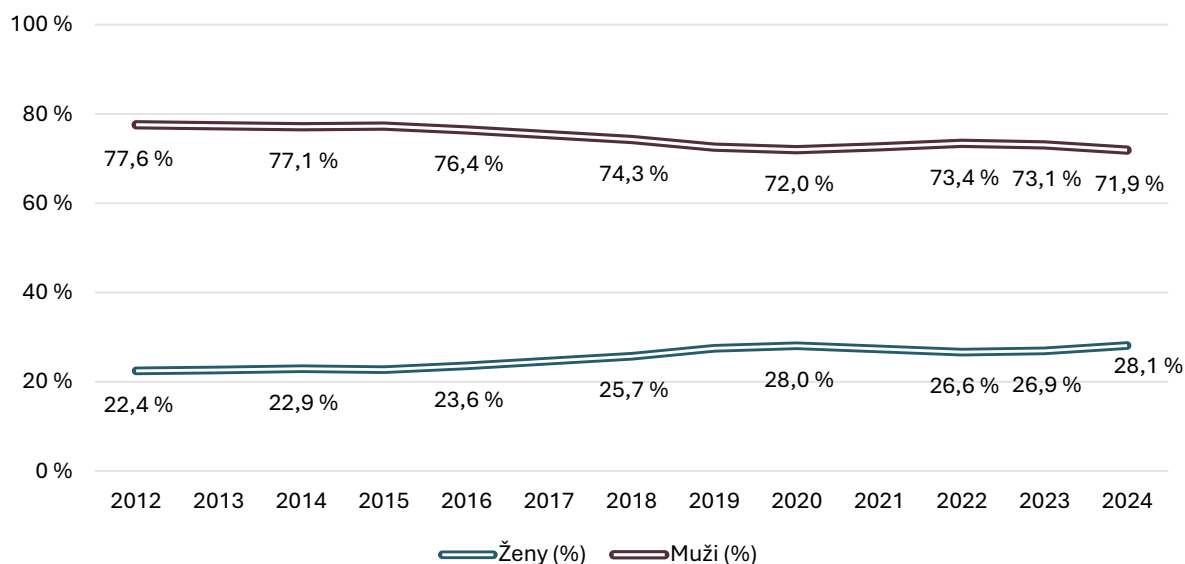
Zdroj: Výroční zprávy a internetové stránky příslušných institucí; vlastní zpracování

Zastoupení žen na vedoucích pozicích a v rozhodovacích a poradních orgánech organizací VaVal je dlouhodobě velice nízké. Ve sledovaných kategoriích podíl žen nikde nedosahuje parity a v nejlepším případě se pohybuje pod hranicí jedné třetiny.

OSOBY NA POZICI SPECIALISTA V OBLASTI VĚDY A TECHNIKY

V roce 2024 bylo na pozici specialista v oblasti vědy a techniky zaměstnáno přibližně 181,2 tisíce osob, přičemž zastoupení žen je zde velmi nízké. V roce 2024 tvořily ženy 28,1 % (viz Graf 39), což je nicméně oproti roku 2012 nárůst o 5,7 p. b. Došlo tedy k mírnému nárůstu, přesto podíl žen zůstává hluboko pod paritou.

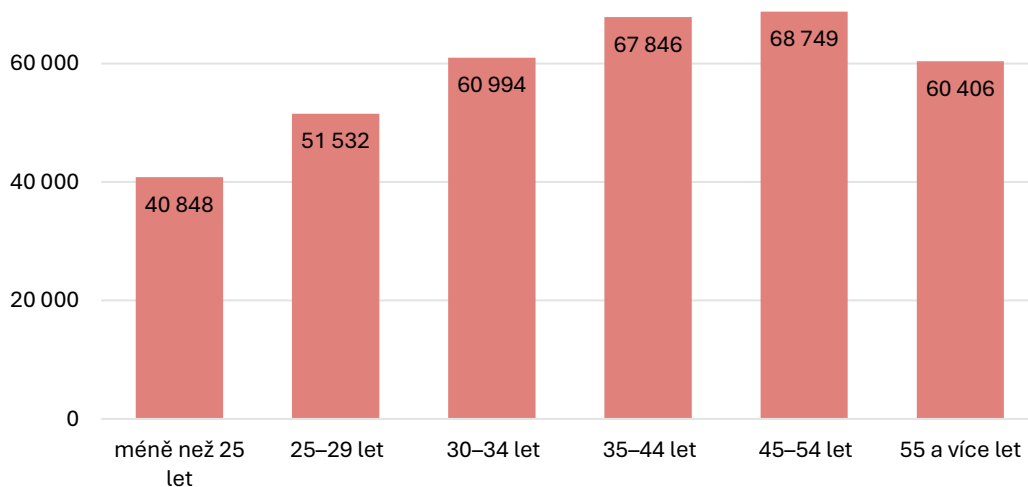
Graf 39: Pozice specialisty v oblasti vědy a techniky podle pohlaví, 2012–2024 (HC, v %)

Zdroj dat: ČSÚ, VŠPS, Specialisté v oblasti vědy a techniky, vlastní zpracování

U této pozice můžeme rovněž pozorovat rozdíly mediánových mezd, a to jak na základě pohlaví, tak na základě věku. V roce 2024 byla měsíční mediánová mzda u žen 54 735 Kč a 67 038 Kč u mužů, což je rozdíl 22,5 % (v průměrných měsíčních mzdách 62 723 Kč pro ženy a 74 067 Kč pro muže). Věkové rozdíly v platech osob na pozici specialista vědy a techniky jsou znatelné zejména mezi nejmladší skupinou osob a u věkové kategorie 45–54 let, kde rozdíl činí 27 901 Kč (viz Graf 40). Mzdové rozdíly mezi ženami a muži se tedy projevují napříč věkovými kategoriemi a s věkem se dále zvětšují.

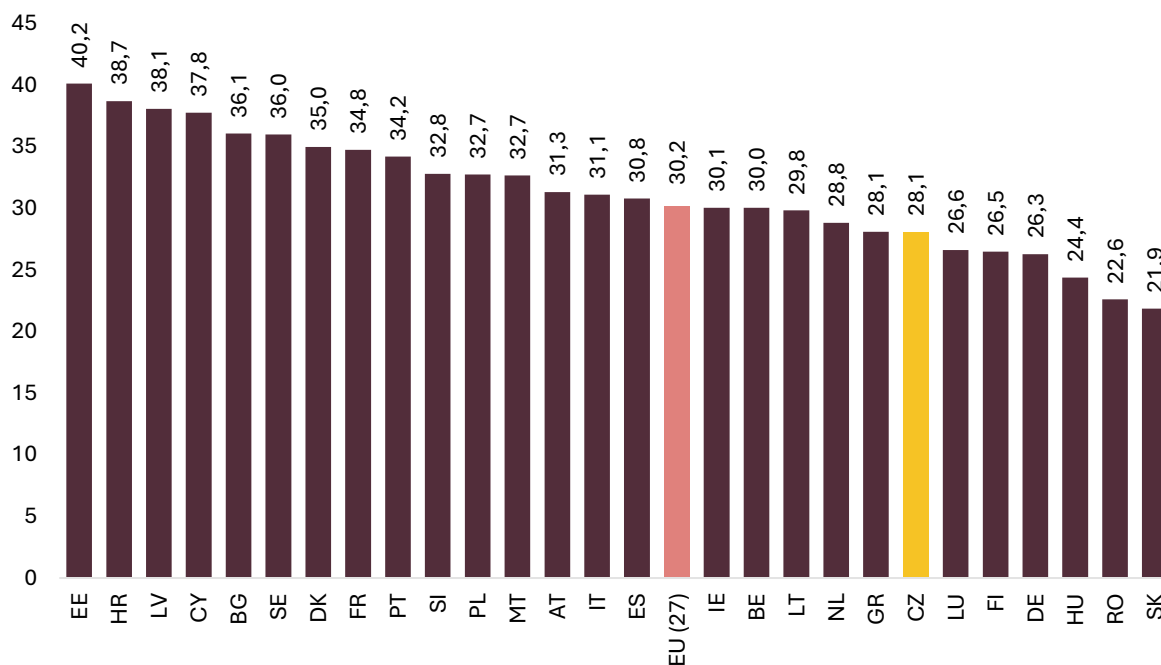
Graf 40: Medián mezd na pozici specialista v oblasti vědy a techniky dle věkových kategorií pro rok 2024 (v Kč)

Zdroj dat: ČSÚ, Specialisté v oblasti vědy a techniky – mzdy (ČSÚ podle údajů ze Strukturální mzdové statistiky), vlastní zpracování

V evropském měřítku je Česká republika pod průměrem v zastoupení žen na pozici specialista v oblasti vědy a techniky. V roce 2024 představovaly ženy v České republice 28,1 % (HC) osob zaměstnaných v této oblasti. Evropský průměr v roce 2024 činil 30,2 % (viz Graf 41). Paritního zastoupení nedosáhla žádná ze zemí EU, avšak nejbližší k tomu měly Estonsko (40,2 %), Chorvatsko (38,7 %) a Lotyšsko (38,1 %). Nejnižší podíl na této pozici mají v EU v roce 2024 Maďarsko (24,4 %), Rumunsko (22,6 %) a Slovensko (21,9 %).

Graf 41: Zastoupení žen mezi osobami na pozici specialista v oblasti vědy a techniky v zemích EU v roce 2024 (HC, v %)

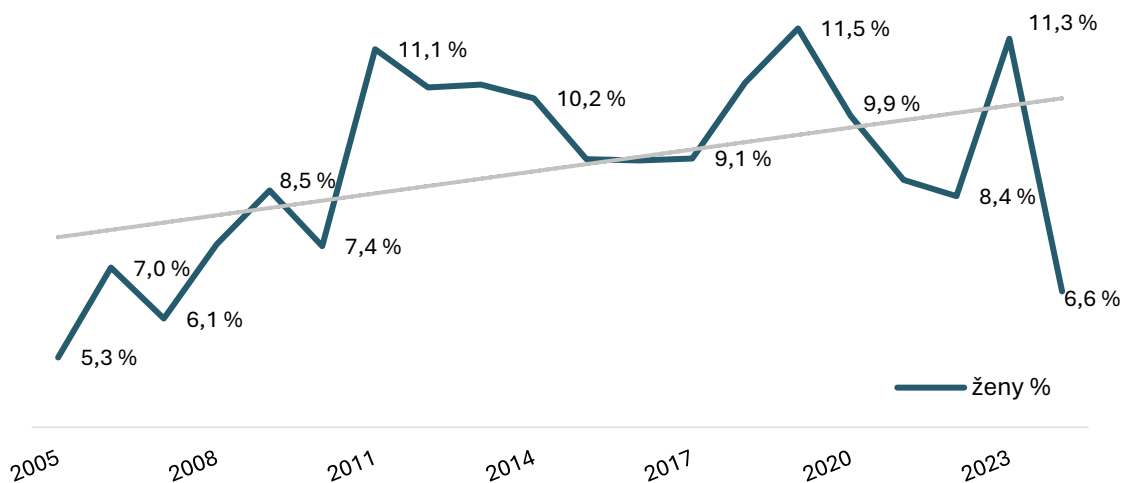

Zdroj: ČSÚ, Specialisté ve vědě a technice v mezinárodním srovnání dle Eurostatu; vlastní zpracování

PATENTY Z POHLEDU GENDERU

Podíl žen mezi držiteli udělených patentů v ČR dlouhodobě kolísá a zůstává nízký. Po maximu 11,3 % v roce 2023 došlo v roce 2024 k poklesu na 6,6 %, což je nejbližší stavu v roce 2007, kdy byl poměr žen na udělených patentech 6,1 % (viz Graf 42).

Graf 42: Vývoj celkového počtu přidělených patentů ženám od roku 2005 do roku 2024 (v %)

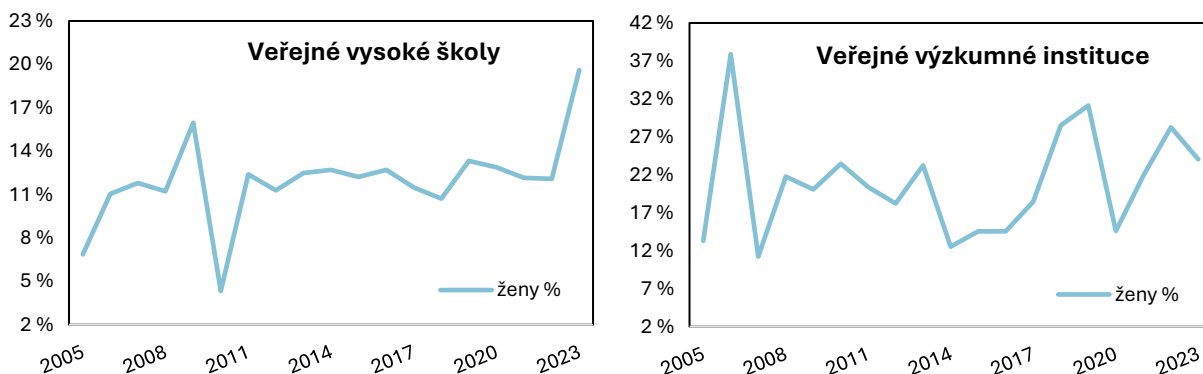

Zdroj: ČSÚ: Udělené patenty s účinky pro území Česka; vlastní zpracování

Pokud se zaměříme na jednotlivé typy přihlašovatelů patentů, vývoj se liší. U veřejných vysokých škol se podíl žen, které obdržely patent, ve sledovaném období značně zvýšil. Zatímco v roce 2005 připadlo ženám 6,9 % přidělených patentů u tohoto přihlašovatele, v roce 2024 to bylo 11,2 %. Nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2023, a to 19,6 % (viz Graf 43).

Ve veřejných výzkumných institucích dosahují ženy nejvyššího zastoupení z hlediska přidělených patentů. V roce 2024 byl poměr žen 21,7 %, přičemž nejvyšší hodnoty bylo dosaženo v roce 2006, kdy bylo ženám uděleno 37,9 % patentů (viz Graf 43).

Graf 43: Vývoj počtu přidělených patentů ženám ve veřejných vysokých školách a veřejných výzkumných institucích od roku 2005 do roku 2024 (v %)

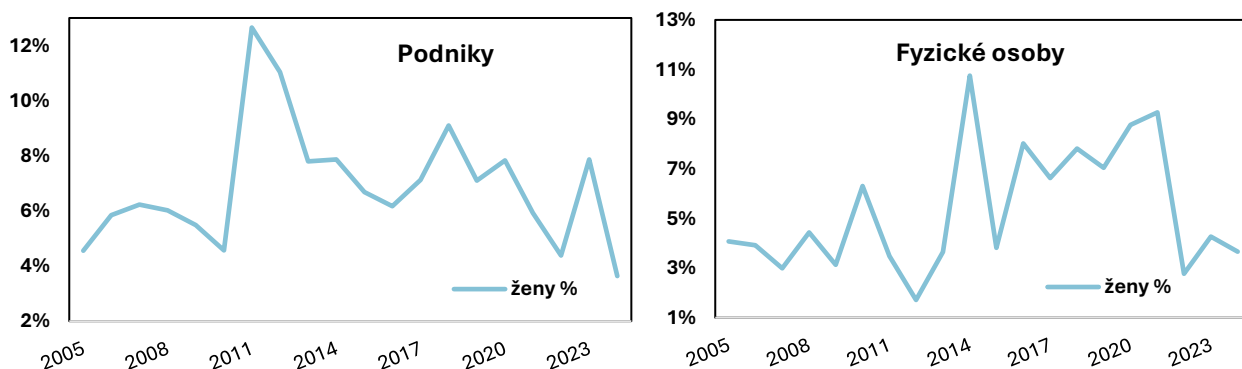

Zdroj: ČSÚ: Udělené patenty s účinky pro území Česka; vlastní zpracování

V soukromém sektoru je situace ve srovnání s veřejnou sférou méně příznivá. V podnicích získaly ženy v roce 2024 pouze 3,6 % udělených patentů. Od roku 2005 se situace vyvíjí nerovnoměrně s klesajícími i rostoucími tendencemi. Desetiprocentní hranice patentů udělených ženám byla ve sledovaném období překročena pouze dvakrát – v roce 2011 (12,7 % žen) a v roce 2012 (11,0 % žen) (viz Graf 44).

V rámci fyzických osob, kterým byl udělen patent, je zastoupení žen dlouhodobě velice nízké. V roce 2024 bylo v této kategorii zastoupení žen pouze 3,7 %, což v reálných osobách představuje pouze 2 ženy oproti 52 mužům. Desetiprocentní hranice byla u žen jakožto fyzických osob pokořena ve sledovaném období pouze jednou, a to v roce 2014, kdy podíl žen činil 10,8 % (viz Graf 44).

Graf 44: Vývoj počtu přidělených patentů ženám v podnicích a jakožto fyzickým osobám od roku 2005 do roku 2024 (v %)

Zdroj: ČSÚ: Udělené patenty s účinky pro území Česka; vlastní zpracování

Údaje o zastoupení žen na vedoucích a rozhodovacích pozicích, udělených patentech a podílu žen mezi specialisty v oblasti vědy a techniky přinášejí další díl do skládačky nerovností v postavení žen v oblasti české vědy, výzkumu a inovací.

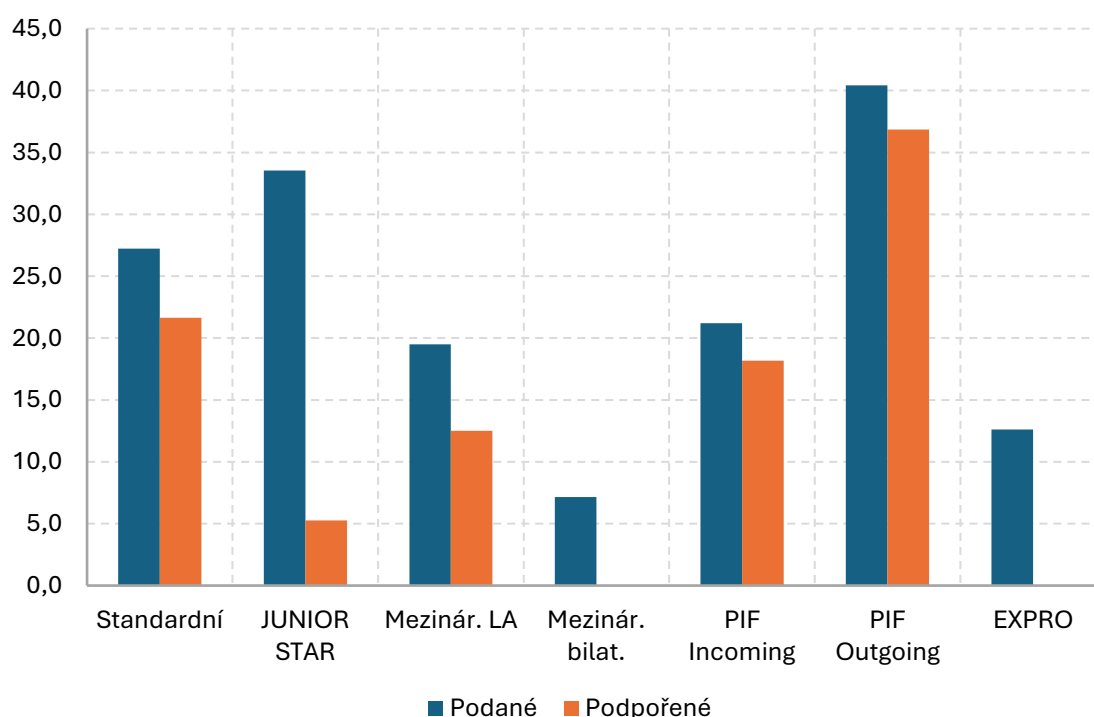
ÚČELOVÁ PODPORA VÝZKUMU, VÝVOJE A INOVACÍ VYBRANÝCH POSKYTOVATELŮ

Pro celkový pohled na postavení žen v české vědě je rovněž důležité analyzovat účelovou podporu z hlediska podílu žen a mužů mezi uchazeči o jednotlivé typy grantů i řešiteli grantů. Tato kapitola prezentuje situaci u dvou hlavních národních poskytovatelů, Grantové agentury České republiky a Technologické agentury České republiky.

Grantová agentura České republiky

Graf 45 ukazuje, že v roce 2024 bylo v sedmi vyhlášených soutěžích GA ČR podáno celkem 2 862 návrhů, z toho 760 s hlavní řešitelkou a 2 102 s hlavním řešitelem. Ženy tvořily 26,6 % mezi hlavními řešitelkami podaných návrhů. Podpořeno bylo celkem 518 projektů, z toho 105 s hlavní řešitelkou a 413 s hlavním řešitelem. Podíl žen mezi podpořenými projekty činil 20,3 %, tedy o 6,3 p. b. méně než mezi podanými návrhy.

Graf 45: Podíl žen a mužů mezi řešiteli podaných a podpořených projektů GA ČR (HC, v %)

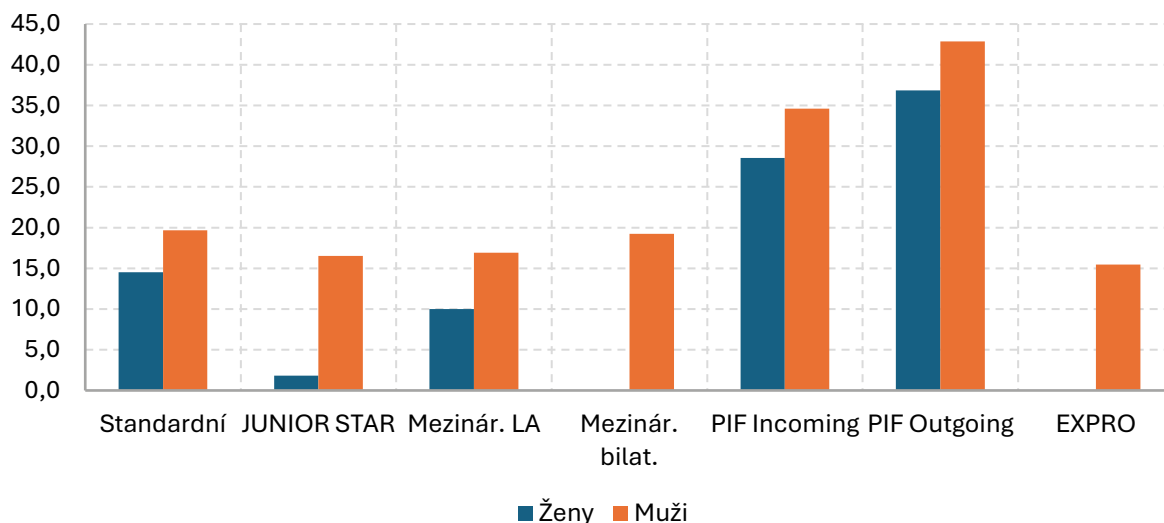
Zdroj: data poskytnutá GA ČR, vlastní zpracování

Pozn.: Analýza pracuje s počty hlavních řešitelů a řešitelek (HC) v jednotlivých grantových soutěžích. Návrátové granty nejsou do interpretační části zahrnuty, protože soutěž nebyla v roce 2024 vyhlášena.

Graf 46 ukazuje, že celková úspěšnost návrhů s hlavní řešitelkou byla 13,8 %, zatímco u návrhů s hlavním řešitelem 19,6 %. Rozdíl v úspěšnosti činil -5,8 p. b. v neprospěch žen.

Ženy měly podíl 24,5 % na požadované alokaci, ale pouze 15,9 % na přidělené alokaci. To ukazuje, že genderový rozdíl se neprojevuje pouze v počtu podpořených projektů, ale také ve finančním objemu podpory.

Graf 46: Úspěšnost žen a mužů v jednotlivých typech soutěží GA ČR (HC, v %)

Zdroj: data poskytnutá GA ČR, vlastní zpracování

Pozn.: Analýza pracuje s počty hlavních řešitelů a řešitelek (HC) v jednotlivých grantových soutěžích. Úspěšnost je vypočtena jako podíl podpořených projektů na počtu podaných návrhů v dané skupině. Návrátové granty nejsou do interpretační části zahrnuty, protože soutěž nebyla v roce 2024 vyhlášena.

V roce 2024 byly největší rozdíly v úspěšnosti žen a mužů u mezinárodních bilaterálních projektů, EXPRO a JUNIOR STAR. U bilaterálních projektů a EXPRO nezískaly ženy žádný grant, přičemž podaly dva bilaterální projekty a 14 projektů EXPRO (muži uspěli v 15 z 97 podaných grantů). V případě JUNIOR STAR je úspěšnost žen 1,8 % oproti 16,5 % u mužů, tedy rozdíl -14,7 p. b., ženy přitom tvořily 33,5 % mezi hlavními řešiteli*kami podaných návrhů.

U EXPRO a JUNIOR STAR může rozdíl souviset s vysokou selektivitou soutěží, požadavky na excelentní a mezinárodně ukotvený vědecký profil a v případě EXPRO s dlouhodobě nižším zastoupením žen v nejrelevantnějších částech akademické dráhy.

Oborové členění dat GA ČR ukazuje podobný vzorec jako u celkového zastoupení žen mezi výzkumnými pracovníky: v oborech, kde je zastoupení žen ve výzkumné populaci dlouhodobě nejnižší, je nižší také jejich zastoupení mezi hlavními řešiteli*kami podaných návrhů. V technických vědách ženy tvořily 16,7 % hlavních řešitelů*ek podaných návrhů a 8,8 % hlavních řešitelů*ek podpořených projektů. Ve vědách o neživé přírodě bylo zastoupení žen 19,0 % v případě podaných a 13,3 % v případě podpořených projektů. Naopak ve společenských a humanitních vědách bylo zastoupení žen mezi podanými i podpořenými projekty výrazně vyšší a mezi podanými a podpořenými návrhy se prakticky nesnižovalo: ženy tvořily 35,7 % hlavních řešitelů*ek podaných návrhů a 36,7 % hlavních řešitelů*ek podpořených projektů.

Tento výsledek naznačuje, že oborová struktura výzkumné populace vysvětluje část rozdílů ve vstupu žen do soutěží GA ČR, zejména v technických a přírodovědně orientovaných oblastech. Současně však oborová struktura sama o sobě nevysvětluje rozdíly v úspěšnosti: největší pokles mezi podanými a podpořenými projekty je patrný v lékařských a biologických vědách, kde ženy tvořily 29,6 % podaných návrhů, ale pouze 14,3 % podpořených projektů. U soutěží EXPRO a JUNIOR STAR je vzorec ještě výraznější: s výjimkou společenských věd nezískaly ženy v roce 2024 žádný projekt v žádné z oborových komisí EXPRO a JUNIOR STAR. Vzhledem k nízkým absolutním počtům podpořených projektů je však třeba tyto výsledky interpretovat opatrně, spíše jako signál pro další sledování, nikoli jako definitivní závěr o oborových rozdílech v hodnocení.

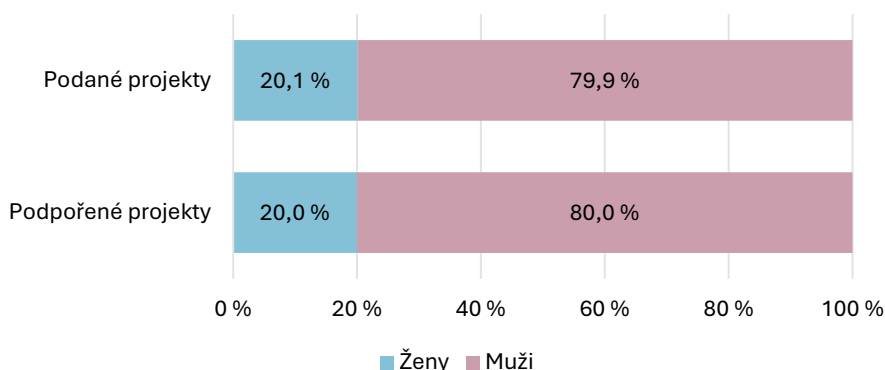
Tyto výsledky proto ukazují nejen na rozdíly v úspěšnosti, ale také na potřebu sledovat, kdo do jednotlivých typů soutěží vstupuje a jaké podmínky ovlivňují možnost podat úspěšný návrh. Vzhledem k výše uvedeným zjištěním je potřeba věnovat pozornost zejména nízké úspěšnosti žen v soutěžích JUNIOR STAR, neboť i tento výsledek dále podtrhuje nízkou prostupnost systému VaVal a možnosti profesního uplatnění žen na přechodu z postdoktorské fáze směrem k dlouhodobě udržitelné výzkumné kariéře, a to i v oborech, kde je zastoupení žen na vstupu vyšší.

Technologická agentura České republiky

U TA ČR je zastoupení žen mezi hlavními řešiteli*kami podaných i podpořených projektů stabilně nízké a pohybuje se kolem jedné pětiny. TA ČR rozdělila podporu v celkem šesti programech podpory: Doprava 2030, TREND, PRODEF, Prostředí pro život 2, SIGMA, THÉTA 2. V roce 2024 podalo žádost o grant 1 222 mužů a 307 žen. Z nich uspělo 332 mužů a 83 žen, což je přesně 20% zastoupení žen (viz Graf 47).

Celková úspěšnost návrhů vedených ženami a muži byla u TA ČR v roce 2024 prakticky stejná: 27,0 % u žen a 27,2 % u mužů. Nízké zastoupení žen se tedy v agregovaných datech TA ČR projevuje především na vstupu do soutěží a v následném nízkém zastoupení mezi podpořenými projekty, nikoli ve výrazném rozdílu celkové úspěšnosti. Rozdíl je však patrný ve finančním objemu podpory: medián podpory u podpořených projektů od roku 2018 činil 8,6 mil. Kč u řešitelek a 10,8 mil. Kč u řešitelů.

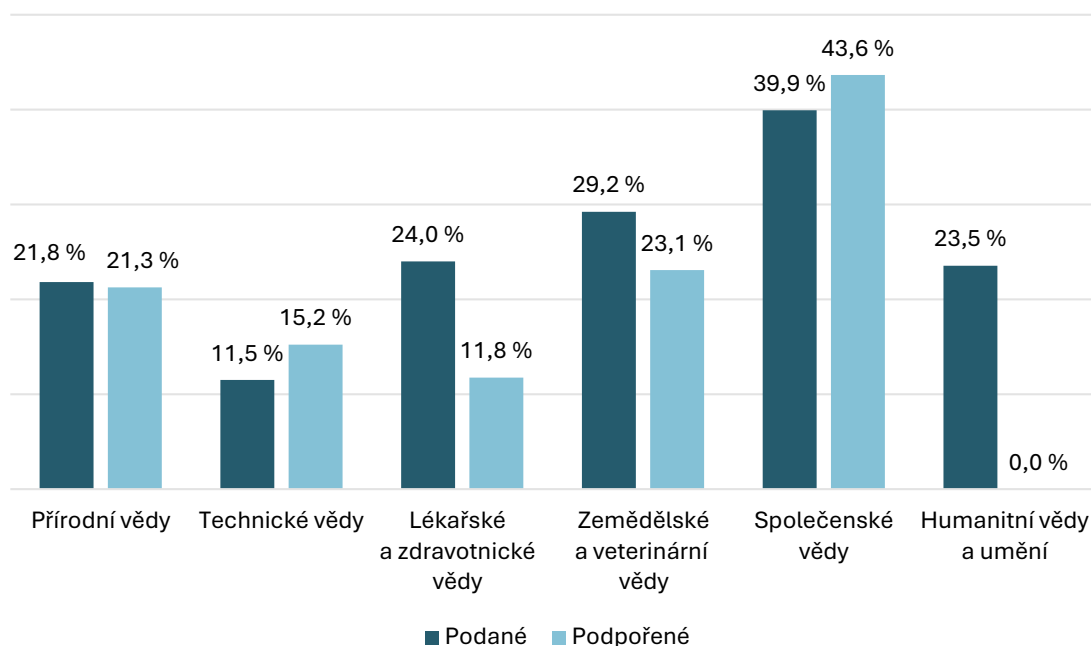
Graf 47: Ženy a muži mezi hlavními řešitelkami a řešiteli podaných a podpořených projektů u TA ČR v roce 2024 (HC, v %)

Zdroj: TA ČR, Ženy a muži ve veřejných soutěžích od roku 2018, vlastní zpracování

V roce 2024 nedosáhlo zastoupení žen mezi hlavními řešiteli podaných a podpořených projektů u TA ČR paritního zastoupení v žádném z oborů dle řazení FORD. Nejblíže se paritnímu zastoupení blížily projekty v oblasti sociálních věd s 39,9 % podaných a 43,6 % podpořených projektů. Nejméně zastoupené pak byly ženy u projektů v technických oborech (11,5 % podaných a 15,2 % podpořených projektů). Nejméně úspěšné byly ženy u projektů v oblasti humanitních věd, kde z 8 hlavních řešitelek (23,5 %) neuspěla se svým projektem žádná (viz Graf 48).

Graf 48: Zastoupení žen mezi hlavními řešitelkami a řešiteli podaných a podpořených projektů u TA ČR v roce 2024 podle oborů FORD (HC, v %)

Zdroj: TA ČR, Ženy a muži ve veřejných soutěžích od roku 2018, vlastní zpracování

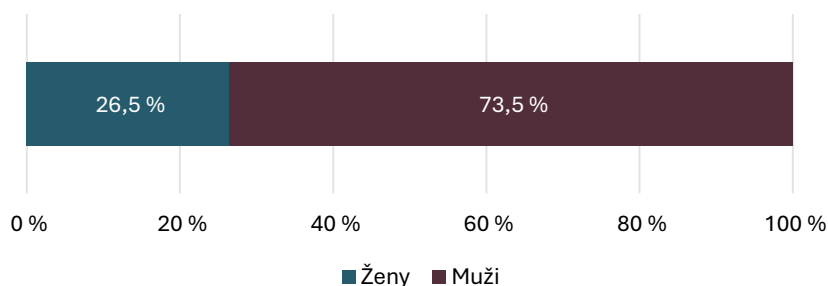
Oborové členění podle FORD ukazuje, že nízké zastoupení žen mezi hlavními řešiteli*kami projektů TA ČR není rovnoměrně rozloženo napříč vědními oblastmi. Nejblíže paritě jsou společenské vědy, kde ženy tvořily 39,9 % hlavních řešitelů*ek podaných návrhů a 43,6 % hlavních řešitelů*ek podpořených projektů. Naopak nejnižší zastoupení žen je v technických vědách, kde ženy vedly pouze 11,5 % podaných návrhů a 15,2 % podpořených projektů. V přírodních vědách se podíl žen mezi podanými a podpořenými návrhy téměř nemění, zatímco v lékařských a zdravotnických vědách a v zemědělských a veterinárních vědách je podíl žen mezi podpořenými projekty nižší než mezi podanými návrhy. Nejvýraznější propad je patrný v humanitních vědách a umění, kde ženy tvořily 23,5 % hlavních řešitelů*ek podaných návrhů, ale žádný projekt vedený ženou nebyl v roce 2024 podpořen. Tento výsledek je však třeba interpretovat opatrně vzhledem k nízkým absolutním počtům. Celkově data ukazují, že u TA ČR je vedle nízkého celkového zastoupení žen důležitá také oborová struktura soutěží: v některých oblastech se zastoupení žen mezi podpořenými projekty blíží jejich zastoupení mezi podanými návrhy, zatímco jinde dochází k výraznějšímu poklesu.

Srovnání oborového členění projektů TA ČR se zastoupením žen mezi výzkumnými pracovníky podle vědních oblastí ukazuje, že obory s nižším zastoupením žen ve výzkumné populaci mají zpravidla také nižší podíl žen mezi hlavními řešiteli*kami podaných návrhů. Nejzřetelnější je tento vzorec v technických vědách, kde ženy tvoří pouze 14,1 % výzkumných pracovníků v FTE a zároveň jen 11,5 % hlavních řešitelů*ek podaných návrhů TA ČR. Naopak ve společenských/sociálních vědách, kde je zastoupení žen mezi výzkumnými pracovníky vyšší, dosahují ženy také nejvyššího podílu mezi hlavními řešiteli*kami podaných i podpořených projektů TA ČR.

Tento vztah však neplatí stejně pro podpořené projekty. Zejména v lékařských a zdravotnických vědách a v humanitních vědách a umění je podíl žen mezi podpořenými projekty výrazně nižší, než by odpovídalo jejich zastoupení mezi výzkumnými pracovníky v příslušné vědní oblasti. To naznačuje, že oborová struktura výzkumné populace může vysvětlovat část nízkého vstupu žen do soutěží, ale sama o sobě nevysvětluje rozdíly mezi podanými a podpořenými projekty. Ty je třeba interpretovat s ohledem na nízké absolutní počty v některých oborech, tematické zaměření programů TA ČR a další parametry soutěží a hodnocení.

Zastoupení žen a mužů v hodnoticích panelech¹ TA ČR je blízké tomu u podaných a podpořených projektů, kdy v roce 2024 byl podíl žen 26,5 %. Toto zastoupení se od roku 2018, kdy TA ČR začala tato data evidovat, pohybuje okolo 20 % (viz Graf 48).

Graf 49: Zastoupení žen a mužů v hodnoticích panelech TA ČR za rok 2024 (v %)

Zdroj: TAČR, Ženy a muži ve veřejných soutěžích od roku 2018, vlastní zpracování

¹ Zahrnuje oponenty a oponentky, zpravodaje a zpravodajky a členy a členky hodnoticích orgánů. Každá osoba je započtena pouze jednou.

PŘÍLOHA 1: SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Celková struktura osob pracujících ve výzkumu a vývoji v roce 2024 (FTE, v %)	13
Graf 2: Struktura osob pracujících ve výzkumu a vývoji podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)	14
Graf 3: Vývoj počtu osob pracujících na pozici výzkumný pracovník odděleně podle pohlaví v období let 2005–2024 (v HC)	15
Graf 4: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)	16
Graf 5: Absolventi a absolventky magisterského studia dle pohlaví a oborů v roce 2024 (HC, v %)	17
Graf 6: Absolventi a absolventky doktorského stupně studia podle pohlaví a oborů v roce 2024 (HC, v %)	18
Graf 7: Zastoupení žen mezi absolventy doktorského stupně studia v zemích EU v roce 2021 (HC, v %)	19
Graf 8: Od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních typické dráhy (v %), všechny obory a vědní oblasti celkem (HC), roky 2005 a 2024	20
Graf 9: Přírodní vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024	21
Graf 10: Technické vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024	22
Graf 11: Zemědělské vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024	23
Graf 12: Lékařské vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024	24
Graf 13: Sociální vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024	25
Graf 14: Humanitní vědy (HC) – od studia k vědecké profesi, časové srovnání zastoupení žen a mužů na jednotlivých stupních ideálně typické dráhy (v %), roky 2005 a 2024	26
Graf 15: Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník podle vědních oblastí v roce 2024 (FTE, v %)	27
Graf 16: Osoby pracující na pozici výzkumný pracovník podle vědních oblastí a pohlaví v roce 2024 (FTE, absolutní čísla a %)	28
Graf 17: Zastoupení osob pracujících na pozici výzkumný pracovník podle sektoru provádění výzkumné práce v roce 2024 (FTE, v %)	29
Graf 18: Zastoupení osob pracujících na pozici výzkumný pracovník podle sektoru provádění výzkumné práce a pohlaví (FTE, v %)	29
Graf 19: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník v podnikatelském sektoru podle druhu pracoviště v roce 2024 (FTE, v %)	30
Graf 20: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník v podnikatelském sektoru podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)	30
Graf 21: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník v podnikatelském sektoru v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)	31
Graf 22: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník ve vládním sektoru podle druhu pracoviště v roce 2024 (FTE, v %)	32
Graf 23: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník ve vládním sektoru podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)	32
Graf 24: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník ve vládním sektoru v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)	33
Graf 25: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník ve vysokoškolském sektoru podle druhu pracoviště v roce 2024 (FTE, v %)	33

Graf 26: Zastoupení osob na pozici výzkumný pracovník podle pohlaví v roce 2024 ve vysokoškolském sektoru (FTE, v %)	34
Graf 27: Zastoupení žen mezi osobami na pozici výzkumný pracovník ve vysokoškolském sektoru v zemích EU v roce 2023 (HC, v %)	34
Graf 28: Struktura úvazků osob na pozici akademický pracovník podle kvalifikačního stupně v roce 2024 (FTE, v %)	35
Graf 29: Struktura úvazků osob na pozici akademický pracovník podle kvalifikačního stupně a podle pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)	35
Graf 30: Časové srovnání zastoupení žen a mužů v celkové sumě akademických úvazků odděleně podle ideálně typické dráhy osob na pozici akademický pracovník, 2005 a 2024 (FTE, v %)	36
Graf 31: Struktura úvazků osob na pozici akademický pracovník na vysokých školách podle vědní oblasti a pohlaví v roce 2024 (FTE, v %)	37
Graf 32: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v přírodních vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)	38
Graf 33: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v technických vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)	38
Graf 34: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v lékařských vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)	39
Graf 35: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v zemědělských vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)	39
Graf 36: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v sociálních vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)	40
Graf 37: Časové srovnání zastoupení žen a mužů na celkové sumě akademických úvazků v humanitních vědách podle klasifikace mezi roky 2017 a 2024 (FTE, v %)	40
Graf 38: Genderové rozdíly (GPG, v %) v průměrných hrubých měsíčních mzdách akademických pracovníků odděleně podle kvalifikačního stupně a pohlaví v roce 2024	41
Graf 39: Pozice specialisty v oblasti vědy a techniky podle pohlaví, 2012–2024 (HC, v %)	43
Graf 40: Medián mezd na pozici specialista v oblasti vědy a techniky dle věkových kategorií pro rok 2024 (v Kč)	43
Graf 41: Zastoupení žen mezi osobami na pozici specialista v oblasti vědy a techniky v zemích EU v roce 2024 (HC, v %)	44
Graf 42: Vývoj celkového počtu přidělených patentů ženám od roku 2005 do roku 2024 (v %)	45
Graf 43: Vývoj počtu přidělených patentů ženám ve veřejných vysokých školách a veřejných výzkumných institucích od roku 2005 do roku 2024 (v %)	45
Graf 44: Vývoj počtu přidělených patentů ženám v podnicích a jakožto fyzickým osobám od roku 2005 do roku 2024 (v %)	46
Graf 45: Podíl žen a mužů mezi řešiteli podaných a podpořených projektů GA ČR (HC, v %)	47
Graf 46: Úspěšnost žen a mužů v jednotlivých typech soutěží GA ČR (HC, v %)	48
Graf 47: Ženy a muži mezi hlavními řešitelkami a řešiteli podaných a podpořených projektů u TA ČR v roce 2024 (HC, v %)	49
Graf 48: Zastoupení žen mezi hlavními řešitelkami a řešiteli podaných a podpořených projektů u TA ČR v roce 2024 podle oborů FORD (HC, v %)	49
Graf 49: Zastoupení žen a mužů v hodnoticích panelech TA ČR za rok 2024 (v %)	50

PŘÍLOHA 2: SEZNAM TABULEK – ČASOVÉ ŘADY

Tabulka 1: Přehled hlavních použitých zkratk	10
Tabulka 2: Přehled použitých ukazatelů VaVal	11
Tabulka 3: Zastoupení žen a mužů na vedoucích a rozhodovacích pozicích institucí výzkumu a vývoje v roce 2024 (HC) .	42

PŘÍLOHA 3: DEFINICE

Zaměstnanecké kategorie	Definice kategorie	Zdroj
Zaměstnanci ve výzkumu a vývoji (VaV)	Podle definice OECD uvedené ve Frascatiho manuálu jsou zaměstnanci VaV míněni výzkumní pracovníci, kteří provádějí přímo výzkum a vývoj, a dále pomocní, techničtí, administrativní a jiní pracovníci pracující na pracovištích výzkumu a vývoje v jednotlivých zpravodajských jednotkách. Mezi zaměstnance VaV patří i ti zaměstnanci, kteří obstarávají přímé služby k výzkumným a vývojovým činnostem, jako např. manažeři VaV, administrativní úředníci, sekretářky apod.	ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje (odkaz: https://www.czso.cz/csu/czso/ab00491932)
Výzkumní pracovníci	Zabývají se koncepcí nebo tvorbou nových znalostí, výrobků, procesů, metod a systémů nebo takové projekty řídí. Výzkumní pracovníci tvoří nejdůležitější skupinu zaměstnanců VaV – tvoří pilíř vědeckovýzkumných aktivit. Jde převážně o zaměstnance zařazené do hlavní třídy 2 (Vědečtí a odborní duševní pracovníci) a podskupiny 1237 (Vedoucí pracovníci výzkumných a vývojových útvarů) platné klasifikace zaměstnání – rozšířené (dále jen KZAM-R).	ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje (odkaz: https://www.czso.cz/csu/czso/ab00491932)
Techničtí a odborní pracovníci	Účastní se výzkumu a vývoje uskutečňováním vědeckých a technických úkolů, aplikováním konceptů a provozních metod, obvykle za dohledu výzkumných pracovníků. Jde převážně o zaměstnance zařazené do třídy 31 (Technici ve fyzikálních, technických a příbuzných oborech) a třídy 32 (Techničtí pracovníci v oblasti biologie, zdravotnictví a zemědělství pracovníci a pracovníci v příbuzných oborech) KZAM-R.	ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje (odkaz: https://www.czso.cz/csu/czso/ab00491932)
Ostatní pracovníci ve VaV	Jsou řemeslníci, sekretářky a úředníci, kteří se podílí na výzkumných a vývojových činnostech nebo jsou začleněni do takových prací, zahrnutí jsou i manažeři a administrativní pracovníci, jejichž činnosti jsou přímou službou výzkumu a vývoji.	ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje (odkaz: https://www.czso.cz/csu/czso/ab00491932)
Akademičtí pracovníci	Profesoři, docenti, mimořádní profesoři, odborní asistenti, asistenti, lektori a vědečtí, výzkumní a vývojoví pracovníci, kteří jsou zaměstnanci vysoké školy. Vykonnávají přímou pedagogickou činnost, práce související s přímou pedagogickou činností, vědeckou, výzkumnou, vývojovou a inovační, uměleckou nebo další tvůrčí činnost.	Data: MŠMT – Statistické ročenky školství – Zaměstnanci a mzdové prostředky; Data: Statistika výkonových ukazatelů veřejných a soukromých vysokých škol ČR
Zaměstnanecké kategorie	Definice kategorie	Zdroj
Specialisté v oblasti vědy a techniky	Osoby v zaměstnáních s nejvyšší úrovní dovedností. Spadají sem například: astronomové, meteorologové, chemici, geologové, statistici, biologové, botanici, zoologové, specialisté ve výrobě, stavebnictví a příbuzných oborech, architekti, kartografové, zeměměřiči, inženýři, elektrotechnici nebo grafici a výtvarníci v multimédiích. Skupinu definuje mezinárodně užívaná klasifikace ISCO-08, resp. její národní mutace CZ-ISCO.	Data: ČSÚ – Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS)
Osoby v rozhodovacích pozicích VaV	Osoby ve vedení institucí (ředitelé veřejných výzkumných institucí, rektori vysokých škol), osoby v rozhodovacích, strategických a kontrolních orgánech.	Data: Výroční zprávy a internetové stránky příslušných institucí; vlastní zpracování
Osoby ve vedení institucí	Osobou ve vedení je člověk, který danou instituci řídí a v případě právnických osob jde o statutární osobu. Ve vybraných institucích se jedná o ředitele*ku, předsedu*kyni nebo rektora*ku, děkana*ku.	Data: Výroční zprávy a internetové stránky příslušných institucí; vlastní zpracování
Osoby v rozhodovacích strategických a kontrolních orgánech	Osoby v rozhodovacích a kontrolních orgánech jsou zařazeny dle jednotlivých institucí: v. v. i.: rada ústavu a dozorčí rada - VŠ: akademický senát, prodekan*ka, vědecká/umělecká/akademická rada, správní rada - GA ČR: předsednictvo, vědecká rada, kontrolní rada - TA ČR: předsednictvo, výzkumná rada, kontrolní rada - AV ČR: akademický sněm, dozorčí komise, akademická rada, vědecká rada - RVVI: členové*ky RVVI - RVŠ: předsednictvo, sněm - ČKR: předsednictvo, komory, plénium - USČR: předsednictvo, rada	Data: Výroční zprávy a internetové stránky příslušných institucí; vlastní zpracování

Zaměstnanecké kategorie	Definice kategorie	Zdroj
Osoby v poradních orgánech	Zde jsou zahrnuty podle jednotlivých institucí: - GA ČR: hodnoticí panely, oborové komise - TA ČR: rady programů a komise - AV ČR: komise a rady - RVVI: komise - RVŠ: pracovní komise a pracovní skupiny - ČKR: pracovní skupiny a komise	Data: Výroční zprávy a internetové stránky příslušných institucí; vlastní zpracování

Kategorie	Definice	Odkaz
Podnikatelský sektor (soukromé podnikatelské zdroje)	Zahrnuje se zde financování VaV z vlastních finančních zdrojů ekonomického subjektu, z finančních zdrojů jiného ekonomického subjektu ve stejné podnikatelské skupině a z finančních zdrojů z jiných ekonomických subjektů podnikatelského sektoru.	ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje (odkaz: https://csu.gov.cz/produkty-archiv/ab00491932)
Podniky pod zahraniční kontrolou	Zahrnují všechny podniky, finanční instituce a kvazikorporace, které jsou ovládány nerezidentskými (zahraničními) jednotkami (zahraniční afiliace). Nejčastěji jde o dceřiné společnosti nerezidentských (zahraničních) mateřských korporací.	ČSÚ: Statistika zahraničních afilací (odkaz: https://csu.gov.cz/statistika-zahranicnich-afilaci-fats-metodika)
Vládní sektor (veřejné zdroje)	Zahrnuje veřejné prostředky určené na výzkum a vývoj, které jsou rozdělovány ze státního rozpočtu z rozpočtové kapitoly na výzkum a vývoj a rozpočtů krajů.	ČSÚ: Ukazatele výzkumu a vývoje (odkaz: https://csu.gov.cz/produkty-archiv/ab00491932)
Vysokoškolský sektor	Zahrnuje všechny veřejné i soukromé univerzity, vysoké školy a další instituce pomaturitního vzdělávání a také všechny výzkumné ústavy, experimentální zařízení a kliniky pracující pod přímou kontrolou nebo řízené či spojené s organizacemi vyššího vzdělávání (např. fakultní nemocnice). Tento sektor není samostatným institucionálním sektorem, byl však odděleně identifikován OECD pro svou důležitou roli ve výzkumu a vývoji.	ČSÚ: Metodika – Pracovníci ve výzkumu a vývoji (odkaz: https://csu.gov.cz/metodika-pracovnici-ve-vyzkumu-a-vyvoji)

Postavení žen v české vědě
Monitorovací zpráva za rok 2024

Autorky: Petra Poncarová a Marcela Linková
Sběr dat pro kapitolu Rozhodovací pozice: Hana Králová
Jazyková korektura: EKO Překlady s.r.o. – překladatelská agentura
Sazba: Jakub Kubů
Grafika: Jakub Kubů
Vydal: Sociologický ústav AV ČR, v. v. i.
Jilská 1, 110 00 Praha 1
Vydání první
Praha 2026

Distribuce: Tiskové a ediční oddělení Sociologického ústavu AV ČR, v. v. i.
Jilská 1, 110 00 Praha 1, telefon: 210 310 217, e-mail: prodej@soc.cas.cz

Toto dílo je licencováno pod licencí Creative Commons BY-NC-ND 4.0.
Licenční podmínky navštivte na adrese creativecommons.org.

ISBN 978-80-7330-444-7 (online)